

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)
آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت**

مصوب هفتاد و یکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

۱۳۹۷/۹/۱۸

رأی صادره در هفتادویکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۷/۹/۱۸ در مورد

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید حسن امامی رضوی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی
دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی

و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رأی صادره در هفتادویکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۸ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید حسن هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

رشته: آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در هفتاد و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۸ بر اساس طرح دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می -

شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
آقای دکتر احمد علی اسلامی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
آقای دکتر حمید الله وردی پور	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر محمد حسین تقدیسی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر زهرا جلیلی	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم تحقیقات تهران)
خانم دکتر فاطمه رخشانی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
آقای دکتر علی رمضانخانی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
آقای دکتر داوود شجاعی زاده	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم تحقیقات تهران)
آقای دکتر فضل الله غفرانی پور	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی تربیت مدرس
آقای دکتر محمد حسین کاوه	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی شیراز
آقای دکتر کامبیز کریم زاده شیرازی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی یاسوج
آقای دکتر سید سعید مظلومی	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی یزد
آقای دکتر سید محمد مهدی هزاوه ای	دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی همدان
خانم مریم مراقی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

همکاران دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

خانم دکتر معصومه خیر خواه	دانشگاه علوم پزشکی ایران
خانم دکتر فرحناز خواجه نصیری	دانشگاه علوم پزشکی تهران
خانم دکتر شهلا خسروی	دانشگاه علوم پزشکی تهران
خانم دکتر مهراندخت نکاوید	دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران
خانم لیدا طیبی	کارشناس

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	
آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبائی	معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم راحله دانش نیا	کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم مریم مراقی	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

لیست اعضاء و مدعوین حاضر در دویست و پنجمین جلسه

شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۶

حاضرین:

- خانم دکتر هستی ثنایی شعار (نماینده معاونت بهداشت)
- خانم دکتر مهرناز خیراندیش (نماینده سازمان غذا و دارو)
- خانم الهام حبیبی (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر محمد جلیلی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سید علی حسینی
- آقای دکتر سید منصور رضوی
- آقای دکتر آبتین حیدرزاده
- آقای دکتر علیرضا سلیمی (نماینده رئیس کل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران)
- آقای دکتر خیراله غلامی
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سید حسن امامی رضوی
- آقای دکتر عظیم میرزازاده

مدعوین:

- آقای دکتر حمید اله وردی پور
- آقای دکتر محمدحسین تقدیسی
- آقای دکتر محمد مهدی هزاره ای
- آقای دکتر عبدالرضا مرتضوی طباطبائی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی

رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

حاضرین:

- آقای دکتر حسن هاشمی
- آقای دکتر باقر لاریجانی
- خانم دکتر مریم حضرتی
- خانم دکتر فاطمه سادات نیری
- آقای دکتر رضا ملک زاده
- آقای دکتر علیرضا رئیسی
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر اسماعیل ایدنی
- آقای دکتر علی بیداری
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمد تقی جغتایی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سید جواد حاجی میراسماعیل
- آقای دکتر غلامرضا خاتمی نیا
- آقای دکتر سید علی حسینی
- آقای دکتر علیرضا سلیمی (نماینده رئیس کل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران)
- آقای دکتر محمد شریف زاده
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر سید امیرمحسن ضیایی
- آقای دکتر طیب قدیمی (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر عظیم میرزا زاده
- آقای دکتر سید حسن امامی رضوی
- آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی

فصل اول
برنامه آموزشی رشته آموزش بهداشت
و ارتقاء سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

مقدمه

تغییرات بنیادی بین‌المللی در مفاهیم سلامت و همچنین تاکید شواهد و تجارب جهانی بر لزوم جهت‌دهی و سازماندهی مجدد نظام‌های سلامت، از رویکردهای «مشکل مبنایی»، «درمان‌گرایانه» و «تکیه بر نداشته‌ها»، «بیماری محور» و «معلول‌گرا» به سوی رویکرد «سیستم مبنایی»، «پیشگیرانه»، «تکیه بر داشته‌ها»، «سلامت محور» و «ارتقاء سلامت» مبتنی بر ترویج سبک زندگی سالم تاکید نموده است که نهایتاً به اصلاح سبک زندگی و ارتقاء کیفیت آن منجر می‌گردد. توانائی برنامه‌ریزی در ترویج سبک زندگی سالم و توانمندسازی بهره‌گیری از ارگانهای تصمیم‌گیرنده به عنوان سرمایه‌های اجتماعی در جهت اصلاح فرآیندهای سیاستگذاری و حامی توسعه در بکارگیری نیروی مردمی برای بهبود، اصلاح و تغییر سبک زندگی، عنصری کلیدی در بازنگری دوره دکتری آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت جهت ارتقاء همه جانبه سلامت قلمداد می‌شود.

ارتقاء سواد سلامت جامعه به عنوان محور عدالت در سلامت، که تامین‌کننده هدف اصلی توسعه و نشانه یک جامعه در حال پیشرفت است، نیازمند متخصصینی است که بتوانند «ارتقاء سلامت جامعه» یا تغییر رویکرد از مدیریت متمرکز و «کار برای مردم»، به رویکرد پویای مدیریت مشارکتی و مداخله‌ها و خدمات «مردم برای مردم» تغییر دهند. برنامه‌های آموزشی دوره دکتری آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت همگام با بررسی تغییرات بنیادین در مفاهیم سلامت و کنفرانسهای بین‌المللی در موضوع ارتقاء سلامت تدوین گردیده است تا با تدوین مهارتهای به روز ارتباطی، توان هماهنگی درون بخشی و برون بخشی و کسب مهارتهای عمومی و تخصصی بیشتر و جدیدتر از سوی دانش‌آموختگان این رشته، گامی در جهت توسعه ایران اسلامی برداشته شود.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

Health Education & Health Promotion

مقطع تحصیلی: دکتری تخصصی (PhD)

تعریف رشته: دوره دکتری تخصصی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت دوره‌ای است که متخصص حرفه‌ای تربیت می‌کند که از دانش، مهارت و شایستگی کافی در تدوین و تهیه سیاست جامعه سالم، ایجاد محیط حمایتی، تقویت عمل جامعه، توسعه مهارتهای شخصی و بازآموزی خدمات سلامتی و مدیریت برنامه‌ای مرتبط با سلامت برخوردار می‌باشد همچنین مردم را در جهت تامین، حفظ و ارتقاء سلامت برای ایجاد زندگی سالم در محیط سالم توانمند و با جلب مشارکت مردم و حمایت سیاستگذاران وضعیت شاخصهای سلامت در جامعه را بهبود بخشند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره :

کلیه دارندگان مدرک کارشناسی ارشد در یکی از رشته‌های: آموزش بهداشت، آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، مهندسی بهداشت محیط، مهندسی بهداشت حرفه ای، علوم تغذیه، علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، توسعه محلی گرایش شهری، توسعه محلی گرایش روستائی، رفاه اجتماعی، روانشناسی، روانشناسی سلامت، روانشناسی تربیتی، روانشناسی صنعتی و سازمانی، مشاوره، مدیریت رسانه، آموزش بزرگسالان، آموزش پزشکی، سیاستگذاری سلامت، پرستاری، مامایی و دکترای عمومی پزشکی و دندانپزشکی و دکتری حرفه ای دامپزشکی و متخصصین بالینی از یکی از دانشگاه‌های معتبر داخلی یا خارج از کشور که به تأیید وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی و یا وزارت علوم، تحقیقات فناوری رسیده باشد.

مواد امتحانی در آزمون ورودی :

جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی مورد پذیرش، مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D) رشته‌های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

سلامت از دیرباز مورد توجه انسان بوده و اهمیت بهداشت عمومی از سال ۱۸۷۲ میلادی در انجمنهای علمی جهان مطرح بوده و با شروع فعالیت سازمان جهانی بهداشت از سال ۱۹۴۸ میلادی، ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت، مورد تأکید واقع شده است. بعد از اجلاس اوتاوا در سال ۱۹۸۶ «منشور اوتاوا» با تأکید مجدد بر آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت تصویب شد. مکانیسمهای عملیاتی این منشور عبارت بود از: "ایجاد سیاست عمومی مرتبط با سلامتی، ایجاد محیطهای حمایت‌کننده، بازنگری سیستم خدمات بهداشتی درمانی، تقویت اقدامات جامعه در خصوص سلامتی و توسعه مهارت‌های فردی". از اجلاس اوتاوا تا آذر ماه ۱۳۹۶، نه (۹) اجلاس بین المللی توسط سازمان جهانی بهداشت تشکیل گردیده است. در هشتمین کنفرانس بین المللی ارتقاء سلامت هلسینکی (۲۰۱۳) مورخ ۲۰-۲۴ خرداد ۱۳۹۲ در کشور فنلاند اقدامات موثر بین بخشی و سیاستهای عمومی سلامت محور، را دو عنصر محوری جهت ارتقاء سلامت و دستیابی به سلامت در همه سیاستها و تحقق عدالت در سلامت به عنوان یک حقوق انسانی در آن بیان شد سلامت در همه سیاستها به مسئولیت‌پذیری پاسخگویی تصمیم گیران و سیاستگذاران در مورد تأثیرات مربوط به سلامت در تمام سطوح برنامه‌ریزی‌ها می پردازد و تأکید روی نتایج سیاستها و برنامه‌ریزی‌های عمومی پیرامون سیستمهای سلامت و عوامل تعیین کننده سلامتی و رفاه دارد. سلامتی افراد تنها مسئولیت نظام سلامت بشمار نمی‌آید، بلکه سلامت یک موضوع سیاسی گسترده از تجارت تا سیاست خارجی است و این نیازمند توجه تمام ارکان دولت و حکومتها نسبت به در نظر گرفتن سلامت در سیاستهای خود متعهد و درگیر می‌کند. (WHO 2013 helsinki). در آذر ماه ۱۳۹۶ در نهمین کنفرانس جهانی ارتقاء سلامت (بیانیه شانگهای ۲۰۱۶) بر چهار موضوع اساسی ذیل تأکید نموده است:

۱- ایجاد شهرهای سالم، ارتقاء سلامت شهری و حمایت از شهرها و جوامع سالم

۲- تقویت سیاستگذاری مناسب برای سلامت و همچنین بهره‌برداری اجتماعی در راستای ارتقاء سلامت

۳- ارتقاء سواد سلامت

در پی این اجلاس‌ها تغییرات ساختاری در سازمان بهداشت جهانی و نظام سلامت، بدنبال آن در کشورهای در حال توسعه اتفاق افتاد. جهت تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (Ph.D) در دهها دانشگاه معتبر جهان تأسیس شد. کشورهای استرالیا، کانادا، و کشورهای اروپایی از پیشگامان این علم هستند. از این‌رو، در پی تغییرات بنیادی بین‌المللی در مفاهیم سلامت و همچنین تأکید شواهد و تجارب جهانی، لزوم و ضرورت بازنگری رشته آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در ایران محرز گردید.

بعد از انقلاب اسلامی در ایران، دوره‌های آموزشی برای تربیت کارشناسی ارشد آموزش بهداشت توسط دانشکده بهداشت دانشگاه تهران (دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران فعلی) آموزش بهداشت برگزار شد. تربیت دانشجوی در رشته آموزش بهداشت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D) از سال ۱۳۷۷ آغاز گردیده است.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- در دانشگاه‌های علوم پزشکی و موسسات آموزش عالی
- در مراکز تحقیقاتی
- در واحدهای ستادی و مراکز/پژوهشکده‌های تحقیقاتی وابسته به معاونت‌های مختلف دانشگاه‌های علوم پزشکی
- مراکز خدمات و مشاوره آموزش و ارتقاء سلامت
- مراکز EDC دانشگاه‌های علوم پزشکی
- ستاد بهداشت مدارس، وزارت آموزش و پرورش (کشور، استانها)
- صدا و سیما (برای ارائه خدمات تخصصی در زمینه تولید و پژوهش برنامه‌های سلامت محور)
- رسانه‌های جمعی و دیجیتال (طراحی و تولید بسته‌ها و برنامه‌های آموزش سلامت محور در جامعه) معاونت فرهنگی، اجتماعی شهرداری‌ها
- سازمان‌های درمانی، آموزشی، اجتماعی اقتصادی (برنامه‌ریزی، ارزشیابی و اعتباربخشی برنامه‌های ارتقاء سلامت)
- محیط‌های کار و صنعت (شامل تشکیلات مرتبط با بهداشت، درمان و HSE)

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

باورها و ارزش‌های حاکم بر این رشته در چارچوب فلسفه عدالت اجتماعی و عدالت در سلامت شکل گرفته که منطبق با ارزش‌ها و ایدئولوژی اسلامی می‌باشد. از آنجاکه هدف رشته ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت توانمندسازی افراد و جامعه برای کنترل عوامل مؤثر بر سلامت است، لذا آموزه‌های این رشته نقش مهمی در استقرار جامعه سالم به عهده

دارد. این رشته بر اساس نیازهای فردی، سازمانی و اجتماعی برای بهبود رفتار و توسعه فرهنگ و سبک زندگی سالم و ارتقاء کیفیت زندگی مبتنی بر فرهنگ اسلامی-ایرانی بنا گردیده است. در این برنامه، بر ارزش و باورهای زیر تأکید می‌شود:

- ارزشهای اسلامی-ایرانی
- عدالت محوری
- سلامت محوری
- اخلاق مداری
- تفکر نظام‌مند
- اجتماع محوری
- مشارکت، همکاری و توانمندسازی
- نوآوری و خلاقیت
- تعهد، مسئولیت پذیری، پاسخگویی و شفافیت
- یادگیری مادام‌العمر
- کارآفرینی

دورنما (چشم‌انداز، Vision):

رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D) بنا دارد تا با تربیت دانش‌آموختگان توانمند بتواند به جامعه‌ای سالم برخوردار از بالاترین استانداردهای زندگی سالم و تعالی کیفیت زندگی دست یابد. در ۱۰ سال آینده و همگام با سیاستهای ابلاغی، رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت به بالاترین استانداردهای ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت در سطح منطقه دست یابد و از نظر تولید علم اولین کشور برتر منطقه و بعنوان قطب علمی و مرجع مبتنی بر شواهد برای سایر کشورها قرارگیرد.

رسالت (ماموریت، Mission):

ماموریت رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)، تربیت دانش‌آموختگانی است که با کسب دانش و مهارتهای حرفه‌ای تخصصی قادر به شناخت جامعه، سیاستگذاری و مدیریت برنامه‌های ارتقاء سلامت بوده و در جهت توانمندسازی فردی، اجتماعی و سازمانی در جامعه اقدام نمایند.

اهداف کلی (Aim):

اهداف کلی این رشته تربیت و توانمندسازی دانش‌آموختگان در جهات ذیل می‌باشد:

- تحلیل، تدوین و کاربرد استراتژیها در برنامه‌های ارتقاء سلامت جامعه
- برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی اجرای مداخلات بهبود سبک زندگی سالم و کیفیت زندگی در جامعه
- تحلیل و توسعه رفتارها و تصمیمات ارتقاءدهنده سلامت در سطح فردی، اجتماعی و سازمانی

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت جامعه
- توسعه دانش ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت
- تاثیر گذاری و مشارکت در سیاستگذاری جامعه

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه :

- آموزشی / پژوهشی / اجرایی در جامعه

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار (Expected Competencies) :

الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار (General Competencies) :

- مهارت‌های ارتباطی-تعامل
- آموزش
- پژوهش
- کارآفرینی و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت (سیاستگذاری- برنامه‌ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی)
- حرفه‌ای‌گرایی (Professionalism)

ب: توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار (Special Competencies) :

توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارت‌اند از:

توانمندی	شرح وظایف حرفه‌ای	کدهای درسی
مدیریتی/اجرایی	مدیریت، نظارت و مشارکت در برنامه‌های ارتقاء سلامت در نظام ارائه خدمات سلامت هم‌آهنگی درون بخشی و بین بخشی با سازمانها و نهادها در جامعه شناسائی، خلق و ارزیابی راهکارهای اثربخش در جلب مشارکت و بهبود فرآیندهای سازمانی برای ایجاد محیطهای حامی سلامت مدیریت، رهبری و سازماندهی اجتماعی ارزشیابی و اعتبار بخشی برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی مدیریت و رهبری برنامه‌های ارتقاء سلامت در سطوح فردی، سازمانی، اجتماعی در محیطهای مختلف (مدارس، بیمارستان، محیط کار و ...) مدیریت و رهبری تیمهای ارتقاء سلامت مشارکت در ظرفیت‌سازی کارکنان نظام سلامت و توانمندسازی اجتماعی	۱۵،۱۶،۲۲

۱۱،۱۵،۱۷	آموزش دروس رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت مشارکت در تربیت نیروی انسانی سایر رشته های مرتبط توانمند سازی فردی، سازمانی و اجتماعی کاربست خلاقانه و نوآوری در فن آوری های نوین آموزشی و ارتباطی روشهای آموزشی در گروه خاص طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره های آموزشی رسمی و غیررسمی تولید و استاندارد سازی مواد و محتوای آموزشی مشارکت در تدوین برنامه های آموزشی سازمانها و نهادها بکار گیری روشهای آموزشی نوین تولید برنامه های آموزشی در قالب های مختلف متناسب با مخاطب، فرهنگ اجتماعی و ساختار رسانه	آموزشی
۱۴،۱۵	پژوهشهای کاربردی برای توسعه دانش و الگو سازی مداخلات اثر بخش در زمینه سازماندهی اجتماعی برای ارتقاء سلامت پژوهش در نقش، روشها و الگوهای ارتباط برای ارتقاء سلامت پژوهشهای کاربردی ارتباط برای سلامت پژوهش در فن آوری های سلامت مطالعات جامعه شناختی، مردم شناسی و مردم نگاری در موضوعات سلامت. مطالعات روانشناختی در رفتار سالم مطالعه اثربخشی برنامه های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت تحلیل محتوا در مواد آموزش سلامت پژوهشهای نظری و کاربردی در تئوری ها و مدلها پژوهش در ابزار سازی و اعتبار سنجی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ارزشیابی تولیدات علمی (طرح ها، مقالات و مستندات) پژوهش در طراح های ملی، منطقه ای و بین المللی مرتبط با سلامت ارزشیابی پژوهشی و نوآوری در زمینه الگوهای مداخلات رسانه محور در ارتقاء سلامت تولید نظریه و مدل سازی در ارتقاء سلامت تولید راهبردهای ارتقاء سلامت نقد نظریات ارتقاء سلامت	پژوهشی

۱۷، ۱۱، ۹، ۲، ۲۶	جلب مشارکت درون و برون سازمانی جلب حمایت فردی، گروهی و سازمانی و اجتماعی در برنامه‌های ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت انتلاف و شبکه سازی اجتماعی تعامل با سیاستگذاران و تصمیم گیرندگان سلامت طراحی رویکردهای ارتباطی: (بین فردی، جمعی، سیاستگذاران- جلب حمایت همه‌جانبه) جلب حمایت همه‌جانبه (Advocacy)، کمپین (Health Campaign)	نقش اجرایی
۱۲، ۱۳	تحلیل شناختی، انگیزشی و موقعیتی مرتبط با رفتار مرتبط کردن نتایج تحلیل رفتار با چارچوب‌های نظری ارتقاء سلامت	تحلیل روان‌شناختی رفتار
۱۱، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۵	تحلیل مولفه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و اکولوژیکی مرتبط با رفتار فردی و اجتماعی	تحلیل مولفه‌های اجتماعی موثر بر سلامت

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

مهارت				حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
				مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
تکنیک روان‌سنجی ابزارهای شناختی-رفتاری				۳	۵	۱	۹
تحلیل مرور نظامند				۱	۱	۱	۳
تحلیل متاآنالیز				۱	۱	۱	۳
تکنیک مونوگرافی				۱	۲	۱	۴
برنامه عملیاتی				۱	۲	۱	۴
توانایی مصاحبه نیمه عمیق و عمیق				۱	۱	۳	۲
بحث گروهی متمرکز				۱	۱	۱	۳
ارزشیابی رسانه				۱	۱	۲	۴
تهیه فیلم نامه کوتاه (۲ تا ۵ دقیقه) در حوزه سلامت				۲	۱	۳	۶
برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در حوزه سلامت زنان				۱	۱	۳	۵
برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در حوزه سلامت نوجوانان و جوانان				۲	۲	۱	۵
برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در حوزه سلامت سالمندان				۲	۳	۱	۵
برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در محیط ارتقاء دهنده سلامت				۲	۲	۱	۵

۵	۱	۲	۲	برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در محیط ارتقاء دهنده سلامت
۵	۱	۲	۲	تحلیل راهبردها متناسب با موضوع مورد مطالعه
۶	۲	۲	۲	تحلیل چارچوب مفهومی متناسب با موضوع مورد مطالعه

راهبردهای آموزشی (Educational Strategies):

راهبردهای اجرایی برنامه آموزشی با استفاده از تلفیقی از فعالیتهای دانشجو-استاد محور، مبتنی بر وظیفه، جامعه نگر، صورت می‌گیرد. این فعالیت‌ها با تکیه بر روشهای فعال آموزشی و نیز مشارکتی اجرا می‌گردد. بطور خلاصه این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

- آموزش مبتنی بر وظایف حرفه‌ای (Task based Education)
- آموزش توأم دانشجو و استاد محور
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem based Education)
- آموزش جامعه نگر (Community oriented Education)
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject based Education)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence based Education)
- آموزش در سیستمهای مراقبت سلامت (Education in Health Care settings)
- آموزش مبتنی بر آزمایشگاه تولید رسانه (Media Lab based Education)

روشها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روشها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- روشهای سخنرانی تعاملی، ایفای نقش، نمایش
- مشارکت در آموزش دانشجویان
- شرکت در همایشها و نشستهای علمی
- بحث گروهی و فنون گروههای کوچک
- کارگاههای آموزشی
- ژورنال کلاب
- خودآموزی
- آموزش در عرصه گروههای مختلف اجتماعی (کارورزی)
- یادگیری مبتنی بر پروژه
- آموزش مجازی

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی^(۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) فردی، کارکنان، محیط کار و بیماران، را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با Dress Code^(۲) را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایط با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۱، ۲ در بخش ضمائم این برنامه آورده شده‌اند.

ارزیابی فراگیر (Student Assessment):

الف- روش ارزیابی:

دانشجویان با روش‌های زیر ارزیابی خواهند شد.

کتابی ■ شفاهی ■

OSFE Object Structured field Examination Project Based Assessment.

ب- دفعات ارزیابی:

- آزمونهای میان ترم
- آزمونهای پایان دوره

فصل دوم
حداقل نیازهای برنامه آموزشی رشته
آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

حداقل هیات علمی موردنیاز:

اعضای هیات علمی ثابت و تمام وقت مطابق ضوابط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی در رشته های:

- آموزش بهداشت
- آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- ب- تخصصهای مورد نیاز پشتیبان:

- آمار و اپیدمیولوژی
- علوم ارتباطات
- جامعه شناسی

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز:

حداقل یک کارشناس ارشد در یکی رشته‌های یادگیری الکترونیک، رسانه، ارتباطات برای آزمایشگاه رسانه Media lab باید در نظر گرفته شود.

فضاها و امکانات آموزشی عمومی موردنیاز:

حداقل دو کلاس درس- (مجهز به ویدیو پروژکتور)

اتاق مخصوص دانشجویان دکتری با حداقل امکانات میز و کامپیوتر و دسترسی به پرینتر و اینترنت با سرعت کافی

سالن اجلاس - بایگانی آموزش - کتابخانه و دسترسی به بانکهای اطلاعاتی
اتاق استادان دفتر کار متناسب با تعداد اساتید - وبسایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی

مدیا لب با تجهیزات لازم

جمعیت و گروههای جمعیتی موردنیاز:

دسترسی به فیلدهای ارائه خدمات سلامت، مدارس، سازمانها و صنایع و محیطهای کار و سازمانهای مردم نهاد و فرهنگسرای سلامت، فیلدهای اجتماعی و جامعه های محلی.

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مشخصات دوره:

نام دوره: دکتری تخصصی (Ph.D)

طول دوره و ساختار آن : ساختار دوره مطابق با آئین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی است.

تعداد کل واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای درسی در این دوره ۴۲ واحد است که به شرح ذیل می باشد:

دروس اختصاصی اجباری (Core)	۱۸ واحد
دروس اختصاصی اختیاری (Non-Core)	۴ واحد
پایان‌نامه	۲۰ واحد

جدول الف: دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت *

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا هم‌زمان
		نظر	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۰۱	میانی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۲	-	۲	۳۴	-	۳۴	-
۰۲	ارتباط در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۰۳	فناوری کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۱)	۱	۱	۲	۱۷	۳۴	۵۱	-
۰۴	فناوری کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۲)	۱	۱	۲	۱۷	۳۴	۵۱	۰۳
۰۵	نظریه‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی و تغییر رفتار سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	۰۱
۰۶	روانشناسی رفتار سالم	۲	-	۲	۳۴	-	۳۴	-
۰۷	جامعه‌شناسی سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۰۸	روش پژوهش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۰۹	اصول و فنون مشاوره در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱	۱	۲	۱۷	۳۴	۵۱	۰۲
۱۰	زبان تخصصی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۲	-	۲	۳۴	-	۳۴	-
جمع کل		۲۰						

علاوه بر واحد های دوره، دانشجو موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر تعداد ۱۶ واحد از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را بگذراند.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا هم‌زمان
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱۱	راهبردهای ارتباطی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۱۲	الگوها و نظریه‌های مطالعه رفتار در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۱)	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۱۳	الگوها و نظریه‌های مطالعه رفتار در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۲)	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	۱۲
۱۴	پژوهش پیشرفته در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	۰/۸
۱۵	برنامه‌ریزی مداخلات در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	۱۱
۱۶	ارزشیابی برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۱۷	استراتژیهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۱۸	ارتقاء سلامت اجتماع محور	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۱۹	سمینار	-	۱	۱	-	۳۴	۳۴	-
۲۰	*کارورزی	-	۱	۱	-	۶۸	۶۸	-
۲۱	پایان نامه	-	۲۰	۲۰	-	-	-	-
جمع کل		۳۸						

*واحد کارورزی باید در نیمسال قبل از اخذ واحد پایان‌نامه گذرانده شود.

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (Non-core) دوره دکتری تخصصی (Ph.D) رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیازها همزمان
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۲۲	محیط‌های ارتقاء دهنده سلامت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۳	ارتقاء سلامت شهری و روستائی	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۴	ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۵	جامعه‌شناسی ارتقاء سلامت	۲	-	۲	۳۴	-	۳۴	-
۲۶	کاربرد رسانه در آموزش بهداشت	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۷	ارتقاء سلامت سالمندان	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۸	ارتقاء سلامت زنان	۱/۵	۰/۵	۲	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۹	روانشناسی ابزارهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۱	۱	۲	۱۷	۳۴	۵۱	-
		۱۶						جمع

دانشجوی موظف است ۴ واحد از دروس فوق (جدول ج) متناسب با موضوع پایان نامه مورد نظر، موافقت استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.

عنوان کارگاههای آموزشی مورد نیاز دوره:

کارگاههای آموزشی:

- روش پژوهش کیفی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- مرور نظام مند (Systematic review)
- اخلاق در ارتقاء سلامت
- تحلیل داده‌های کیفی
- کارآفرینی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- تحلیل مسیر

کد درس: ۰۱

نام درس: مبانی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: آشنایی با فلسفه، مبانی نظری، مفاهیم اساسی، تاریخچه، اصول، اهداف، رویکردها، عرصه‌های فعالیت و مبانی اخلاقی حرفه‌ای در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

شرح درس: درس حاضر، مقدمات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت محسوب می‌شود، در این درس، بیشتر به معرفی حرفه‌ای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، مبانی نظری و فلسفی، مفاهیم و مباحث اساسی، کاربرد ها و عرصه‌های مداخله آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در جامعه می‌پردازد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- رسالت نظام سلامت، جایگاه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- سلامت و ابعاد آن
- تعیین‌کننده‌های سلامت
- تاریخچه، رسالت و کارکردهای بهداشت عمومی
- مفاهیم اساسی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- مبانی و رویکردهای فلسفی حرفه
- رویکردهای ارتقاء سلامت
- منشورهای ارتقاء سلامت
- نقشها، وظایف و صلاحیت‌های حرفه‌ای
- عرصه‌های ارائه خدمات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت:
- مدرسه
- مراکز بهداشتی درمانی
- اجتماعی
- محیط کار
- منابع و پایگاههای علمی و سازمان‌های حرفه‌ای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در سطوح ملی و بین‌المللی
- مبانی اخلاقی حرفه‌ای در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- نمونه‌ای از پژوهشهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونه‌های دانشی و نگارشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونه‌های مرحله ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

1. Cottrell RR., Girvan JT, Denise S, Caile S, McKenzie, J. Principles and Foundations of Health Promotion and Education. Pearson. Last edition.
2. Carl I. Fertman, Diane D. Allensworth, Health Promotion Programs: from Theory to Practice; USA: by the Society for Public Health Education, Last edition
3. WHO. Milestones in Health Promotion. World Health Organization 2009
4. Jill M. Black . . . [et al.], Philosophical foundations of health education; USA: John Wiley & Sons. Last edition

کد درس: ۰۲۰

نام درس: ارتباط در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

اهداف کلی درس: آشنایی با مفاهیم و اصول ارتباطات و روشهای برقراری ارتباط موثر

شرح درس: در این درس دانشجویان با مفاهیم ارتباط شناسی و کاربرد مهارتهای ارتباطی آشنا می‌شوند و براساس مفاهیم آموخته شده، می‌توانند استراتژیها و روشهای ارتباطی را در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت بکارگیرند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- تعریف و اهمیت ارتباط
- کلیاتی از مفهوم ارتباط و ارتباط شناسی
- ارتباطات کلامی و غیر کلامی
- ویژگیهای ارتباطات موثر
- رویکردهای ارتباطی: (بین فردی، جمعی، سیاستگذاران و جلب حمایت همه جانبه)
- عوامل مؤثر در یک ارتباط موفق
- برنامه ریزی و اجرای ارتباطات سلامت
- فرآیند برنامه ریزی
- تحلیل موقعیت و مخاطب
- تعیین اهداف و استراتژیها و روشهای ارتباطی
- تولید موثر پیام و مواد آموزشی
- کانالهای ارتباطی
- ارزشیابی در برنامه‌های ارتباطات سلامت
- تئوریها و مدل‌های ارتباطی در آموزش سلامت
- استراتژیهای ارتباطی جامع در برنامه‌های آموزش و ارتقاء سلامت
- جلب حمایت همه جانبه (Advocacy)
- بسیج اجتماعی برای سلامت (Health Campaign)
- رویکرد مبتنی بر فرهنگ در ارتباطات سلامت

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- دانشجویان یک موضوع و گروه هدف را انتخاب نماید تحلیل دقیق از مخاطب نموده و پیام و کانال ارتباطی مناسب را انتخاب نماید و در کلاس ارائه نماید.
- ارتباط بین دو فرد (از جمله کارکنان سلامت با مراجعه کننده) را مشاهده و از ابعاد مختلف ارتباطی نقد و بررسی نموده و در کلاس گزارش نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می‌گیرد.
 - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱. علی اکبر قره‌نگی ارتباطات انسانی ج ۱ میانی نشر رسا آخرین چاپ

2. Northouse, G and Northouse, L. Health Communication: Strategies for Health Professionals, Latest Edition
3. Schiavo, Renata. Health communication : from theory to practice 1st ed. Published by Jossey-Bass, latest edition
4. Claudia F. Parvanta and et al. Essentials of public health communication, Jones & Bartlett Learning , latest edition
5. Teresa L. Thompson, Alicia Dorsey, Katherine I. Miller. Handbook of health communication. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, latest edition
6. U.S. DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES. Making Health Communication Programs Work Public Health Service , National Institutes of Health. National Cancer Institute, latest edition
7. Ruth Cross, Sam Davis and Ivy O'Neil. Health Communication: Theoretical and Critical Perspectives, Polity Press. , latest edition

کد درس: ۳۰۳

نام درس: فناوری کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ۱

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱ واحد نظری) - (۱ واحد عملی)

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با تاریخچه، اهداف و تعاریف تکنولوژی آموزشی، حیطه‌ها، نحوه طراحی برنامه آموزشی از جمله نیازسنجی، تعیین اهداف آموزشی، تولید محتوا و پیامهای آموزشی، انتخاب روش آموزشی، تهیه طرح درس یک جلسه آموزشی، تعیین استراتژیها و فعالیتهای (برنامه عملیاتی)، جدول زمان بندی، انواع ارزشیابی و شاخصهای آن، و تهیه یک برنامه آموزشی. دانشجویان با استفاده از امکانات مدیا لب فعالیتهای خود را انجام دهند.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- تاریخچه تکنولوژی آموزشی
- اهمیت و اهداف تکنولوژی آموزشی
- تعریف مفاهیم اساسی تکنولوژی آموزشی
- اهمیت برنامه‌ریزی آموزشی
- مدل‌های برنامه‌ریزی (مدل ادغام یافته WHO 2012، الگوی 10 گامی Harden 2013)

مراحل برنامه‌ریزی آموزشی:

- تعیین مشکل و انتخاب موضوع برنامه ریزی آموزشی
- نیازسنجی آموزشی (تهیه ابزار نیازسنجی: طراحی سنج‌های حیطه‌های آگاهی، نگرش و رفتار)
- تعیین اهداف (هدف کلی، اهداف جزئی، اهداف ویژه رفتاری)

تولید محتوای آموزشی شامل:

تعریف پیام آموزشی و انواع آن

- اصول طراحی متون آموزشی و اطلاع رسانی در حیطه سلامت
- اصول طراحی پیامهای دیداری شنیداری
- کاربرد رویکردهای رفتارگرایی، شناخت گرایی و سازده‌گرایی در طراحی پیامهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- متناسب سازی پیام با جمعیت هدف و محیط آموزشی
- پیش آزمون پیام و نهایی سازی
- تعیین استراتژیها و فعالیتهای برنامه
- انتخاب روش آموزشی مناسب

- تهیه برنامه عملیاتی Action Plan
- تهیه طرح درس یک جلسه آموزشی
- جدول زمان بندی برنامه

ارزشیابی برنامه :

- تعریف ارزشیابی و انواع ارزشیابی تکوینی و تراکمی
- شیوه های ارزشیابی فراگیر و مواد آموزشی
- معیارهای مهم در ارزشیابی فراگیر و مواد آموزشی

واحد عملی: (۳۴ ساعت عملی)

دانشجو یک موضوع و گروه هدف را انتخاب کرده و برنامه آموزشی شامل عنوان، مقدمه، نیازسنجی (به همراه ابزارهای اندازه گیری در حیطه آگاهی، نگرش و رفتار)، اهداف کلی، جزئی، اهداف ویژه رفتاری، تهیه محتوا و پیامهای آموزشی و مناسب، استراتژیها و فعالیتها، انتخاب روش و رسانه آموزشی، طرح درس یک جلسه آموزشی را همراه با برنامه عملیاتی (Action Plan)، جدول زمان بندی و شاخصهای ارزشیابی برنامه تهیه نماید و در کلاس ارائه نماید.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Robert Bensley , Jodi Brookins-Fisher; Community Health Education Methods: A Practical Guide 3rd Edition, Jones & Bartlett Learning ,latest edition
- 2- Jourdan-Marsh. M, Health Technology Literacy: A Transdisciplinary Framework For Consumer-Oriented Practice, Johns and Bartlett Learning, latest edition
- 3-Cho.H, Health Communication Message Design, Sage, latest edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد
 - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد

کد درس: ۰۴

عنوان درس: فناوری کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ۲
پیش نیاز یا همزمان: فناوری کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ۱
تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

اهداف کلی درس: آشنایی دانشجویان با تئوریه‌ها، تعیین‌کننده‌ها، استراتژی‌ها و حیطه‌های یادگیری و کاربرد آن، آشنایی با روشهای آموزش و توانایی بکارگیری آنها متناسب با مخاطب و محیط یادگیری.

شرح درس: آشنایی با فناوریهای آموزشی نوین و توانایی تولید، بکارگیری، نقد و ارزشیابی رسانه‌ها، دانشجویان با استفاده از امکانات مدیا لب فعالیتهای خود را انجام دهند.

رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- تعاریف و اصطلاحات آموزش و یادگیری
- کاربرد نظریه‌ها و تئوریهای یادگیری (گشتالت، یادگیری معنادار کلامی، خبرپردازی، آموزش بزرگسالان)
- استراتژی‌های یادگیری و روشهای آموزش معلم محور، دانشجو محور، مشارکتی و ...
- حیطه‌های یادگیری و سلسله مراتب آن
- تعیین‌کننده‌های یادگیری (ویژگیهای فراگیر، آموزش دهنده و محیط آموزش)
- آشنایی با انواع سواد (رسانه‌ای، بصری، رایانه‌ای، سلامت)
- اصول طراحی مواد چندرسانه‌ای (نوشتار، تصویر، صدا، ویدئو، پویانمایی)
- تعریف، اهمیت، روش ارائه و معایب و مزایای روش‌های آموزشی از جمله:
- سخنرانی سنتی و فعال، ایفای نقش، نمایش، شبیه‌سازی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، بازی، قصه‌گویی، بارش افکار و گروه تجوا (Buzz group)، گردش علمی.
- سمپوزیوم، پانل، کنگره، کنفرانس، کارگاه آموزشی، روش مسئله محور
- فناوری‌های آموزشی: (اسلاید، مولاژ، ماکت، پمفلت، پوستر، نمودار)
- نقد ارزشیابی پمفلت و پوستر (آنالیز محتوا و طراحی)
- آشنایی با مراحل تولید فیلم آموزشی کوتاه و تصاویر دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر وب (آموزش الکترونیک) casting
- تلفن همراه و نقش آن در آموزش
- بازی‌های رایانه‌ای و نقش آن در سلامت و آموزش
- نرم افزارهای چند رسانه‌ای و نقش آن در آموزش و ارتقاء سلامت Pod casting, Broad casting
- آشنایی با رسانه‌های جمعی و اهمیت و نقش آن در آموزش بهداشت
- رادیو

- تلویزیون
- روزنامه

رنوس مطالب: (۳۴ ساعت عملی)

- با انتخاب یک موضوع آموزشی و گروه هدف خود در فیلد واقعی یا فرضی انتخاب و با روشهای آموزشی مناسب ارائه نماید.
- طراحی وب لاگ
- تهیه یک فیلم آموزشی ویرایش شده کوتاه و در کلاس ارائه نماید.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱. هاشم محسنی زنوزی تکنولوژی آموزشی نشر یسپرون
۲. دانائی، رحیم، (مترجم)، اصول عکاسی دیجیتال، بیل کوریت، نشر ارسباران، تهران، آخرین نشر

3-James McKenzie, Brad Neiger; Rosemary Thackeray, Planning, Implementing, & Evaluating Health Promotion Programs: A Primer (7th Edition); Pearson ,latest edition

4-Glen Gilbert, Robin Sawyer, Elisa McNeill, Health Education: Creating Strategies For School & Community Health 4th Edition; Jones & Bartlett Learning ,latest edition

5-Susan Bastable, Pamela Gramet, Karen Jacobs, Deborah Sopczyk; Health professional as educator: Principles of teaching and learning, Jones & Bartlett Learning ,latest edition

6-Rukhsana.A, Benjaamin. R.B, Health Communication Mass Media: An Integrated Approach to Policy and Practice, Gower. latest edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد.
 - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

کد درس: ۰۵

نام درس: نظریه‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی و تغییر رفتار سلامت
تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش‌نیاز یا همزمان: مبانی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

هدف کلی درس: کسب دانش، شایستگی و مهارت‌های لازم در مورد نظریه‌ها و الگوهای برنامه‌ریزی و تغییر رفتار و کاربرد آنها در تحلیل رفتار، طراحی، اجرا و ارزشیابی مداخلات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

شرح درس: در این درس فراگیران با انواع نظریه و الگوهای مهم آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت آشنا می‌شوند و اهمیت کاربرد آنها را در برنامه‌ریزی مداخلات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت فرا می‌گیرند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- ویژگی‌های برنامه‌های اثربخش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- تعریف نظریه و الگو، اهمیت و اصول کاربرد آنها در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- دسته‌بندی انواع نظریه‌ها و الگوها (درون فردی، بین فردی، سازمانی، اجتماعی و بوم شناختی)
- نظریه‌های عمل منطقی، رفتار برنامه‌ریزی شده
- الگوی اعتقاد بهداشتی
- نظریه شناختی اجتماعی
- نظریه خود-کارآمدی
- نظریه حمایت اجتماعی
- الگوی فرا نظریه‌ای
- نظریه انگیزش محافظت
- الگوی پرسید
- الگوی پرسید-پروسید
- اصول انتخاب نظریه‌ها و الگوها در مطالعه و برنامه‌ریزی تغییر رفتار

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

بخش عملی این درس شامل موارد زیر است:

- ارائه‌ی کاربرد نظریه‌ها و الگوها در پژوهش‌های انجام شده؛
- هر دانشجو بایستی به ازای هر نظریه و الگویی که در این درس ارائه می‌شود یک مقاله‌ی پژوهشی اصیل و جدید را مطالعه و همراه با نقد ارائه نماید.

- تهیه ی حداقل ۲ برنامه ی آموزشی و ارائه ی آن: هر دانشجو بایستی
- یکی از رفتارهای اولویت دار سلامت را انتخاب نماید.
- نظریه یا الگویی متناسب با آن برگزیند.
- طرح مداخله ی آموزشی خود مبتنی بر کاربرد آن نظریه و الگو تهیه نماید.
- طرح آموزشی خود را همراه با گزارش مکتوب و مستند به صورت کنفرانس در کلاس ارائه کند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد.
 - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد:

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1- Hyden, J. Introduction to Health Behavior Theory. Jones & Bartlett. Last edition.
- 2- Glanz, K., Rimer, B. K., & Viswanath, K. Health behavior and Health education. John Wiley & Sons. Last edition.
- 3- Sharma & Romas. Theoretical foundations of health education and health promotion. Last edition.

کد درس: ۰۶

نام درس: روانشناسی رفتار سالم

تعداد واحد: ۲ واحد

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: یادگیری اصول، مفاهیم و مباحث اساسی در روانشناسی رفتارهای مرتبط با سلامت و کسب مهارت‌های لازم در شناخت، تحلیل و توسعه رفتار سالم.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- عوامل زیستی روانشناختی سلامت و بیماری
- نظریه‌ها و رویکردهای یادگیری
- تغییر باورها و رفتارها و حفظ و نگهداری آنها
- مفهوم خود، خود کارآمدی، عزت نفس، اعتماد بنفس
- خود کنترلی (self-control) و محل کنترل (locus of control) و خود تنظیمی رفتار
- سازگاری اجتماعی (Social Coping) حمایت اجتماعی (social support) و شبکه اجتماعی (Social network).
- تحلیل روانشناختی رفتارهای مرتبط با سلامت
- استرس و سلامت
- رفتارهای پرخطر
- رفتارهای اعتیادی
- رفتارهای مرتبط با خوردن
- رفتارهای فعالیت فیزیکی
- رفتارهای باروری و جنسی پرخطر
- هویت جنسیتی و سلامت
- شناخت بیماری و پذیرش درمان

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱- روانشناسی و ارتقاء سلامت سیمون مرفی ترجمه افلاک سیر گلشنی، انتشارات آوای نور آخرین چاپ

۲- سیف علی اکبر. تغییر رفتار و رفتار درمانی: نظریه و روشها. تهران: نشر دوران.

۳- سیف علی اکبر روانشناسی پرورشی نوین نشر دوران ۱۳۹۵ آخرین چاپ

4- Ogden, J. Health Psychology: A Textbook. Maidenhead, UK: Open University Press. last edition

5- David F Marks, Michael Murray, Brian Evans. Health Psychology: Theory, Research and Practice, SAGE last edition.

6- Andrew Baum, Tracey A. Revenson, Jerome Singer. Handbook of health psychology, 2nd. Psychology Press, Taylor & Francis Group. last edition

کد درس: ۰۷

نام درس: جامعه‌شناسی سلامت

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

شرح درس: فراگیران را با مبانی اجتماعی سلامت، فرهنگ، مولفه‌های اجتماعی، عوامل اجتماعی و جامعه‌شناختی مؤثر بر سلامت و سبک زندگی از قبیل فرهنگ، سواد، دسترسی به خدمات، عدالت و جنسیت آشنا می‌شوند و توانایی تحلیل رفتار اجتماعی کسب می‌نمایند.

اهداف کلی درس:

- آشنایی فراگیر با مفاهیم و رویکردهای مدرن جامعه‌شناسی در ارتباط با سلامت فردی، گروهی، اجتماعی و سازمانی
- اصول و مبانی جامعه‌شناسی سلامت
- مولفه‌های اجتماعی مؤثر بر اتخاذ رفتار توسط افراد و جامعه
- اصول، مبانی و روشهای کاربردی توانمندسازی جامعه محور در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت.
- اصول، مبانی و روشهای کاربردی مشارکت و اقدام اجتماعی و سازماندهی جامعه
- کسب توانایی لازم برای شناسایی، تحلیل و مستندسازی رفتارهای اجتماعی

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- دیدگاه جامعه‌شناختی در سلامت
- نقش اهمیت فرهنگ در سلامت
- ارتباط فرهنگ و سلامت
- عناصر فرهنگی
- جامعه‌پذیری، ارزشها، هنجارها، کنترل اجتماعی، نهادها و سلامت
- نقش اجتماعی و سلامت
- لایه‌های فرهنگی سلامت
- تنوع فرهنگی
- ارتباط جو با فرهنگ سلامت
- شکل‌دهی فرهنگ سلامت
- تئوریهای اجتماعی سلامت
- مولفه‌های اجتماعی سلامت
- نظریات جامعه‌شناختی و کاربرد آنها در فرهنگ سلامت

- تغییر فرهنگ
- عوامل مقاومت اجتماعی در برابر پدیده تغییر
- نحوه شکل رفتار و سبک زندگی در جامعه
- فرهنگ سازمانی: تعریف، مفهوم، عوامل و اجزاء
- نقش فرهنگ سازمانی در ارتقاء سلامت
- اصول و روش های ارزیابی تأثیر اجتماعی SIA
- اهمیت، اصول، مفاهیم کلیدی مردم نگاری در سلامت
- مراحل انجام یک مطالعه مردم نگاری و گزارش آن

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

دانشجویان یک موضوع بهداشتی را انتخاب و با به کارگیری مردم نگاری تحلیلی از آن موضوع در بستر اجتماعی با مشخص نمودن وضعیت اجتماعی و مولفه های موثر بر آن تحلیل و راهکار هائی در کلاس ارائه نمایند

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه یا کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام شود
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱. نظریه های جامعه شناسی آزاد ارمکی

۲. تیلور ک، ویلکی م، باسر ج، روش تحقیق میدانی: راهنمای عملی تحقیق در تعلیم و تربیت و علوم اجتماعی، محسن نیازی و عباس زارعی (مترجم) تهران: سخنوران

3- Robin Bunton, Sarah, The sociology of health promotion, latest Edition

4- Wilkinson, R & Marmot, M, Social determinants of health: the solid facts, Latest edition

5- R., Nettleton, S., & Burrows, R. The Sociology of Health Promotion ,Latest edition

کد درس: ۰۸

نام درس: روش پژوهش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی: یادگیری مبانی و روش شناسی پژوهش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت با رویکرد کاربردی و استفاده از نظریه‌های تخصصی حرفه‌ای و طراحی و تنظیم طرح پژوهشی (Proposal)

شرح درس: درس روش تحقیق به منظور یادگیری فلسفه و روش شناختی پژوهش علمی برای دانشجویان رشته ی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت طرح ریزی شده است. ساختار مباحث اصلی این درس بیشتر بر مبنای ساختار و سازمان پایان نامه یا رساله ی تحصیلی دوره های تحصیلات تکمیلی تنظیم و ارائه می گردد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- کلیات و مفاهیم روش تحقیق: علم و روشهای آن در علوم رفتاری
- مراحل پژوهش علمی و ساختار پایان نامه؛ انتخاب مسئله ی پژوهش
- جستجوی سوابق پژوهش در مسئله؛ مروری بر متون علمی
- نظریه و پژوهش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- رویکردهای کمی در پژوهش
- تنظیم اهداف، فرضیات و سؤالات پژوهش، بیان مسئله، ضرورت اجرای طرح
- متغیرهای پژوهش
- انواع مطالعات کمی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- محاسبه حجم نمونه و روشهای نمونه گیری (بیشتر در طرحهای کارآزمایی شاهددار تصادفی در عرصه)
- روشها و ابزارهای جمع آوری داده‌ها
- روایی و پایایی ابزار جمع آوری داده‌ها
- روشهای آماری تحلیل داده‌ها (با تمرکز بیشتر بر طرحهای کارآزمایی)
- نحوه نوشتن روش اجرا
- رویکرد کیفی در پژوهشهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- تنظیم سؤالات پژوهش
- انواع مطالعات کیفی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- روشها و ابزارهای جمع آوری داده‌ها
- اخلاق در پژوهش

- مدیریت پژوهش (زمان بندی، بودجه بندی، محدودیتها و مشکلات)
- گزارش نتایج و مآخذ نویسی
- کاربرد نتایج

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- یک پروپوزال مطالعه‌ی کمی از نوع مداخله‌ای برای یکی از موضوعات اولویت دار آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت طراحی و ارائه نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می‌گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱- رخشانی، فاطمه، شهرکی ثانوی، فریبا، روش تحقیق: مراحل علمی و روشهای کاربردی، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی آخرین چاپ.

2-Cottrell RR, McKenzie JF. Health Promotion and Education Research Methods. USA: Jones and Bartlett Pub. Last edition.

3-Dawson C. a practical guide to research methods, a user friendly manual for mastering research techniques and projects. UK: Oxford. Last edition.

4-Bruce N, Pope D, Stanistreet D. Quantitative methods for health research: a practical interactive guide. John Wiley & Sons. Last edition.

5- Salazar LF, Crosby RA, DiClemente RJ. Research methods in health promotion. John Wiley & Sons. Last edition.

کد درس: ۰۹

نام درس: اصول و فنون مشاوره در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد (۱ واحد نظری) - (۱ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: ارتباط در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

هدف کلی درس: آشنایی با اصول، مبانی، روشها و فنون مشاوره و کاربرد آن در فعالیتهای ارتقاء سلامت

شرح درس: این درس به منظور آشنا نمودن دانشجویان با عرصه مشاوره طرح‌ریزی شده است. به نحوی که دانشجویان با بکارگیری نظریه‌ها، راهبردهای مشاوره‌ای و رعایت ملاحظات اخلاقی و قانونی بتوانند نسبت به ارائه مشاوره موثر توانمند گردند.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- اهمیت و کلیات اصول و فنون مشاوره
- رویکردها و تئوریهای مشاوره (نظریه روانکاوی/ شناختی، تئوری شناختی، تئوری رفتاری، رویکرد انسانی، درمان جامع و یکپارچه)
- آشنایی با نحوه مصاحبه مراجع محور و مراحل آن و ارائه فنون مصاحبه متمرکز بر شخص
- شرایط محیطی مشاوره
- ویژگیهای مشاوره کننده
- اهمیت خود آگاهی در مشاوره
- مهارتها و مراحل محوری اجرای مشاوره موفق:
- مهارتهای شروع مشاوره و مدیریت مصاحبه
- حفظ و نگهداری رابطه
- تکنیکهای شروع، ادامه و اتمام جلسه مشاوره
- علل ایجاد مقاومت و روشهای مواجهه با مقاومت
- مهارتهای گوش دادن، مهارتهای سوال کردن و بازخورد دادن (سیپماتی، آپاتی و امپاتی)
- مهارتهای خلاصه کردن (Probing and summarizing) و اتمام مشاوره
- نحوه پایان دادن به جلسات مشاوره‌ای کوتاه مدت و بلند مدت و راههای پایان دادن به مصاحبه‌های مشاوره
- تکنیکهای مشاوره فردی (چهره به چهره، تلفنی، مجازی و ایمیل)
- تکنیکهای مشاوره گروهی
- اصول و فنون مشاوره و راهنمایی سلامت در گروههای جمعیتی از قبیل سالمندان، نوجوانان و جوانان، کودکان
- اصول و فنون مشاوره در شرایط خاص
- موازین اخلاقی و قانونی در مشاوره

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت عملی)

- اجرای مشاوره با روش ایفای نقش و ارزیابی فرایند در کلاس درس
- اجرا و مستندسازی و ارائه گزارش تحلیلی حد اقل سه جلسه مشاوره فردی مرتبط با نیاز ارتقاء سلامت در یکی از گروهها (سالمند، نوجوان، کودک) و گزارش نتایج در کلاس
- حداقل انجام یک مشاوره گروهی در رابطه با نیاز ارتقاء سلامت در گروههای جمعیتی و گزارش نتایج در کلاس

شیوه ارزیابی دانشجوی:

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می‌گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

۱- مشاوره مهارتهای حل مساله، آن مانرو، باب مانی، جان اسمال، ترجمه کمالی، نشرنی، تهران آخرین چاپ

2-Robert Bor, Sheila Gill, Riva Miller, Amanda Evans. Counselling in: A Handbook for Practitioners and Psychotherapy. lastedition.

3- Philip Burnard, Jocompling . Counselling Skills for Health Professionals. Springer, lastedition.

4-Freshwater D. counseling skills for nurses, midwives and health visitors. Open University press. Lastedition.

کد درس: ۱۰

نام درس: زبان تخصصی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: دانشجو باید به‌منظور ارتقای سطح دانش حرفه‌ای، توانایی کافی برای استفاده از متون و منابع علمی و فهم واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی موردنیاز رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و درک مفاهیم و بهره‌گیری از کتب و مجلات علمی مرتبط با رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت به زبان انگلیسی را داشته باشد. هدف این درس ایجاد چنین توانایی خواهد بود.

شرح درس: این درس دانشجویان را با متون، واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی موردنیاز رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت آشنا می‌نماید و آنان را در زمینه درک مفاهیم مرتبط با رشته تحصیلی خود از کتب و مجلات علمی توانمند خواهد ساخت.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- اصطلاحات، اختصارات انگلیسی کاربردی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- پسوندها و پیشوندهای مصطلح انگلیسی در علوم پزشکی و بهداشت
- خواندن صحیح متون علمی (کتب و مجلات) مرتبط با آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- درک مفاهیم متون تخصصی
- توانایی ترجمه متون تخصصی انگلیسی به فارسی
- آشنایی مقدماتی یا نگارش متون تخصصی انگلیسی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی
- ارزیابی مرحله‌ای
- ارزشیابی پایانی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

1-Bedworth DA, Bedworth AE. The Dictionary of Health Education. Oxford University Press. Lastedition.

2-Modeste, NN, Tamayose, TS. Dictionary of Public Health Promotion and Education, Terms and Concepts. Jossey Bass. . Lastedition.

برنامه آموزشی رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

کد درس: ۱۱

نام درس: راهبردهای ارتباطی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

اهداف کلی درس: مطالعه، تحلیل و کاربرد روشها و اصول و فن آوری‌های نوین ارتباط برای سلامت

شرح درس: در این درس دانشجویان روشهای تجزیه و تحلیل و کاربرد فن آوری‌های نوین ارتباطی را برقراری ارتباط موثر بین فردی، گروهی، سازمانی، اجتماعی و سیاسی بکار می‌بندند و براساس نظری‌ها و روشهای مطالعه رفتار یا انجام مطالعات بنیادی کاربردی به دانش تخصصی ارتباط سلامت دست یابد

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مفاهیم فلسفی، نظری و انتقادی در ارتباط برای سلامت
- خط مشی‌ها و راهبردهای ارتباطی در تغییر رفتار
- میانی و رویکردهای مبتنی بر فرهنگ در ارتباط برای سلامت
- تئوریهای ارتباط و برنامه‌های تغییر رفتار فردی، سازمانی و اجتماعی (کمپین، حمایت طلبی، شبکه سازی اجتماعی)
- سواد رسانه در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- جنبه‌های نظری در فرآیند ارتباط برای سلامت (تحلیل وضعیت و مخاطب و راهبردهای ارتباطی)
- اطلاعات سلامت آنلاین: چالشها، فرصتها و کاربردها
- بازاریابی اجتماعی: مفهوم و کاربرد آن برای ارتباطات سلامت
- تئوری انتشار و نوآوری و کاربرد آن در ارتباط برای سلامت
- ارتباط و توسعه سیاسی برای ارتقاء سلامت
- رسانه‌های نوین و کاربرد آن در انتقال پیام
- روش‌شناسی پژوهش در ارتباطات سلامت
- چارچوب مطالعات رسانه‌ای مبتنی بر شواهد
- تجزیه و تحلیل محتوا در مطالعات ارتباط برای سلامت
- فن آوری‌های نوین برای بهبود روشهای تحقیق ارتباطات سلامت
- اخلاق در ارتباطات سلامت

ب: رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- طراحی یک برنامه برای به اجرا گذاشتن حد اقل یکی از راهبردهای ارتباطی در یکی از محیطها و تهیه ابزارهای پایش و ارزشیابی
- اجرای برنامه در یکی از محیطهای انتخابی
- ارزشیابی برنامه
- ارائه گزارش تحلیل از فرآیند و نتایج

• شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله ای و پرسشهای کلاسی صورت می گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی و پروژه عملی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Schiavo, Renata. Health communication : from theory to practice 1st ed. Published by Jossey-Bass, latest edition
- 2- Ruth Cross, Sam Davis and Ivy O'Neil. Health Communication: Theoretical and Critical Perspectives, Polity Press. ,latest edition Frey, Lawrence R. II. Cissna, Kenneth N. III. Title: Handbook of applied communication research. IV. Title: Applied communication research.
- 3-Claudia F. Parvanta and et al. Essentials of public health communication, Jones & Teresa L.
- 4- Thompson, Alicia Dorsey, Katherine I. Miller. Handbook of health communication. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers ,latest edition
- 5-Witte, Kim. Effective health risk messages: A step-by-s Kim Witte, Gary Meyer, Dennis P. Martell.
- 6- Teresa L. Thompson, Roxanne Parrott, Jon F. Nussbaum .The Routledge handbook of health communication / edited by Teresa L. Thompson, Roxanne Parrott, Jon F. Nussbaum.
- 7- Valentina Marinescu and Bianca Mitu. The power of the media in health communication, first published by Routledge
- 8- Claudia F. Parvanta, David E. Nelson et al. Essentials of public health communication / , lead author and editor-in-chief ... [et al.]. Jones & Bartlett Learning.

کد درس: ۱۲

نام درس: الگوها و نظریه‌های مطالعه رفتار در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۱)

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل

شرح مختصر درس: در این درس فراگیران درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل بکار می‌گیرند. و توان تحلیل الگوها در برنامه‌ریزی مداخلات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت را خواهند داشت.

رنوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مبانی فلسفی و معرفت‌شناختی نظریه‌ها
- نظریه، پژوهش و عملکرد ویژگیهای نظریه‌ها
- کاربرد نظریه‌ها در تغییر رفتار: تئوری توضیحی و تئوریهای تغییر
- مفاهیم، ساختارها و متغیرها در تئوری
- پارادایم‌های تئوری و تحقیق در ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت
- ویژه‌های تئوری
- نظریه و تحلیل رفتار: انواع و سطح‌بندی نظریه‌ها و الگوها
- تئوری‌های درون‌فردی تغییر رفتار:
- الگوی باور سلامت
- نظریه‌ی انگیزش محافظت
- نظریه عمل منطقی / نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده / الگوی رفتاری ادغام یافته
- نظریه‌های مراحل تغییر: الگوی فرایند اتخاذ احتیاط، الگوی فرانظری
- الگوی فراHبند موازی توسعه یافته
- تئوری‌های بین‌فردی رفتار:
- نظریه شناختی اجتماعی
- حمایت اجتماعی و سلامت
- مرور نقادانه پژوهشهای مبتنی بر نظریه (در ارتباط با نظریه‌های تدریس شده)
- کاربرد نظریه‌ها در عمل: تدوین ابزارهای سنجش و راهبردهای آموزشی مبتنی بر نظریه
- توسعه نظریه‌ها

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- طراحی یک برنامه‌ی آموزشی مبتنی بر حداقل دو مورد از نظریه‌ها / الگوها شامل تهیه طرح، تدوین محتوا، انتخاب راهبردها و روشهای آموزشی/ ارتباطی
- تهیه‌ی ابزارهای سنجش و ارزشیابی مبتنی بر نظریه‌ها / الگوها
- ارائه با هدف مرور نقادانه‌ی پژوهشهای مبتنی بر نظریه در چهارچوب درس در کلاس

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می‌گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی و پروژه عملی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Glanz K, Rimer B K, Viswanath K. Health behavior : theory, research, and practice, John Wiley & Sons. Lastedition.
- 2-Conner M, Norman P. Predicting and Changing Health Behaviour, Research and Practice with Social Cognition Models. UK: Open University Press. Lastedition.
- 3-Hayden, Joanna. Introduction to health behavior theory. Jones & Bartlett Learning. Last edition.
- 4-Cottrell RR., Girvan JT, Denise S, Caile S, McKenzie, J. Principles and Foundations of Health Promotion and Education. Pearson. Lastedition.
- 5-Carl I. Fertman, Diane D. Allensworth, Health Promotion Programs: from Theory to Practice; USA: by the Society for Public Health Education. Lastedition.
- 6-WHO. Milestones in Health Promotion. World Health Organization 2009
- 7-Jill M. Black . . . [et al.], Philosophical foundations of health education; USA: John Wiley & Sons. Lastedition.
- 8-DiClemente R, Salazar L F, Crosby R A. Health behavior theory for public health : principles, foundations, and applications. Jones & Bartlett Learning.

کد درس: ۱۳

نام درس: الگوها و نظریه‌های مطالعه رفتار در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش‌نیاز یا همزمان: الگوها و نظریه‌ها آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (۱)

هدف کلی درس: درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل

شرح مختصر درس: در این درس فراگیران درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل بکار می‌گیرند و توان تحلیل الگوها در برنامه‌ریزی مداخلات ارتقاء سلامت را خواهند داشت.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- نظریه‌های آموزش بزرگسالان
- شبکه‌های اجتماعی و رفتار
- الگوهای گروهی و اجتماعی تغییر رفتار
- مشارکت اجتماعی
- جامعه‌سازی
- سازماندهی اجتماعی
- نظریه‌ها و الگوهای تغییر سازمانی
- نظریه‌ها و الگوهای انتشار نوآوریها در ارتقاء سلامت
- کاربرد تفکر سیستمی و تئوری سیستمها در ارتقاء سلامت
- الگوهای اجتماعی، بوم‌شناختی
- PRECEDE-PROCEED Model
- PATCH/PEN-3
- نظریه اقتصاد، رفتار و سلامت
- تئوری تغییر رفتار مبتنی بر یادگیری اجتماعی
- بازاریابی اجتماعی
- الگوهای توسعه سیاسی در ارتقاء سلامت
- کاربرد نظریه‌ها در پژوهش و عمل
- در طراحی و ارزیابی مداخلات ارتقاء سلامت
- در ساخت و توسعه نظریه‌ها

- روابط علیتی در تئوریه‌ها

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- طراحی یک برنامه‌ی ارتقاء سلامت مبتنی بر نظریه‌ها / الگوها شامل تهیه طرح، تدوین محتوا، انتخاب راهبردها و روشهای مداخله
- تهیه‌ی ابزارهای سنجش و ارزشیابی مبتنی بر نظریه‌ها / الگوها
- ارائه‌ی با هدف مرور نقادانه‌ی پژوهشهای مبتنی بر نظریه در چهارچوب درس حاضر

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش‌آزمونهای دانشی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ارزیابی مرحله‌ای درس با استفاده از آزمونهای مرحله‌ای و پرسشهای کلاسی صورت می‌گیرد.
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی و پروژه عملی انجام خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Glanz K, Rimer B K, Viswanath K. Health behavior : theory, research, and practice, John Wiley & Sons. Last edition.
- 2-Green L W, Kreuter M W. Health Program Planning: An Educational and Ecological Approach.
- 3-Clemente R, Salazar L F, Crosby R A. Health behavior theory for public health : principles, foundations, and applications. Jones & Bartlett Learning
- 4-U.S. Department of Health and Human Services. Planned Approach to Community Health: Guide for the Local Coordinator. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion.
- 5- Hong Cheng, Philip Kotler, Nancy R. Lee. Social marketing for public health : global trends and success stories. Jones and Bartlett Publishers. Last edition.
- 6-DiClemente R J, Crosby R A, Kegler M C. Emerging theories in health promotion practice and research: strategies for improving public health. John Wiley & Sons. Last edition.

کد درس: ۱۴

نام درس: پژوهش پیشرفته در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: روش پژوهش در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

هدف کلی درس: درک، تحلیل و کاربرد فرآیند و روشهای تحقیق پیشرفته در مطالعات ارتقاء سلامت است.

شرح مختصر درس: دانشجو در این درس روشها و متدولوژی تحقیق مناسب را تشخیص و بکار گیرد. همچنین ساختار پژوهشی مناسب را شکل داده و برای مطالعه برنامه‌های ارتقاء سلامت، فرضیات لازم را تدوین و آزمونهای آماری مورد نیاز را انتخاب و بکار گیرد. نتایج آزمون را مورد تجزیه و تحلیل و بصورت علمی ارائه دهد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- ملاحظات و چالشهای بنیادین در روشهای پژوهشی ارتقاء سلامت
- طراحی مطالعات مداخله‌ای در ارتقاء سلامت
- جامعه هدف و نمونه‌گیری
- مفهوم جامعه و نمونه - برآورد حجم نمونه - عوامل تعیین‌کننده در حجم نمونه - روشهای نمونه‌گیری - معایب و مزایای روشها - خطاهای نمونه‌گیری - خطای نوع یک و دو
- مطالعات ترکیبی (ساختار مطالعات ترکیبی)
- مطالعات ترکیبی حوازی همگرا
- مطالعات ترکیبی متوالی توضیحی
- مطالعات ترکیبی متوالی اکتشافی
- مطالعات ترکیبی تبدیلی
- مطالعات ترکیبی چند مرحله‌ای
- Embedded Design مطالعات ترکیبی
- تدوین طرح پژوهش، فرضیات، ابزار سنجش فرضیات و آزمون فرضیات در مطالعات تبیینی و توضیحی، تحلیل همبستگی، تحلیل‌های رگرسیونی
- تحلیل و گزارش آزمونها و مدل‌های رگرسیونی
- تحلیل مسیر
- تدوین طرح پژوهش و آزمون فرضیات در مطالعات علی مقایسه‌ای (مقایسه میانگین‌ها و نسبت‌ها)

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- تدوین یک پروپزال با رویکرد مطالعات ترکیبی و ارائه به استاد

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.
- حضور منظم در کلاس - ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه‌های درسی) - امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Cottrell RR, McKenzie JF. Health Promotion and Education Research Methods. USA: Jones and Bartlett Pub. Last edition.
- 2-Salazar LF, Crosby RA, DiClemente RJ. Research methods in health promotion. John Wiley & Sons. Last edition.
- 3-Laura F. Salazar, Richard A. Crosby, Ralph J. DiClemente. Research methods in health promotion. Last edition. John Wiley & Sons, Inc.
- 4-Social Science Research: Principles, Methods, And Practices, Anol Bhattacharjee.
- 5- Statistical Methods for Health Care Research, Barbara Hazard Munro.
- 6-Psychology Research Methods, Paul C. Price.
- 7- Essentials of Research Design and Methodology , Geoffrey Marczyk, David DeMatteo, David Festinger.

کد درس: ۱۵

نام درس: برنامه ریزی مداخلات در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: راهبردهای ارتباطی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

هدف کلی درس: دانشجو مهارت‌های اساسی برای طراحی مداخلات ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت مبتنی بر روش‌شناسی علمی و الگوهای تخصصی در سطوح خرد تا کلان را کسب می نماید.

شرح مختصر درس: در این درس دانشجو مبانی نظری، مراحل و قنون نیاز سنجی و برنامه ریزی مداخلات ارتقاء سلامت برای کاربرد در سطوح گروهی، سازمانی و اجتماعی را کسب می نماید.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مفاهیم، تعاریف و زمینه های برنامه‌های ارتقاء سلامت
- تفاوت ها و نابرابری ها در برنامه‌های ارتقاء سلامت
- مشکل سلامت: سنجش نیازهای شرکت کنندگان در برنامه
- تعریف ارزیابی سلامت- ارزیابی سازمانی- ارزیابی بازاریابی خدمات سلامت- نیاز سنجی فردی، اجتماعی - ارزیابی سریع (Rapid) Assessment- ارزیابی نیروی انسانی
- رویکردهای برنامه ریزی و مراحل برنامه‌ریزی
- رویکردهای جامع- منطقی (Synoptic)، گام به گام (Incremental)، تعاملی (Transactive)، حمایتی (Advocacy) و رادیکال (Radical)
- مراحل برنامه‌ریزی: شکل دهی تیم - تحلیل وضعیت - اولویت بندی- تدوین تئوری برنامه، تئوری مداخله و ارزشیابی
- تئوری برنامه و نقش تئوری در برنامه‌های ارتقاء سلامت
- -تئوریهای سطح فردی، سطح بین فردی، سطح اجتماعی و سازمانی
- -الگوی برنامه‌ریزی برنامه های ارتقاء سلامت (PATCH, APEX-PH, MAPP, CHIPT, SMART, precede Intervention Mapping proceed).
- برنامه‌ریزی راهبردی در ارتقاء سلامت
- تئور های برنامه (Process, Effect, Casual, intervention, Impact).
- تدوین بیانیه، رسالت، اهداف کلی، عینی و استراتژیهای برنامه
- برنامه‌ریزی عملیاتی
- سازماندهی و ظرفیت سازی اجتماعی

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

- اجرای برنامه
- بازاریابی برنامه

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

- با انتخاب یک setting یک پروپزال برنامه ریزی یا جزئیات زیر تدوین و ارائه نماید.
- چرایی برنامه برای آن setting را تبیین نماید.
- فرآیند و روشها و فتون مناسب برای تحلیل وضعیت و نیاز سنجی در آن setting را تدوین نماید.
- ابزارهای لازم را برای مرحله قبل تهیه نماید.
- یک برنامه ارتقا سلامت برای یکی مسائل اولویت دار آن setting با استفاده از الگوهای برنامه ریزی تهیه ارائه نماید.
- برنامه عملیاتی برای آن تهیه و روشهای اجرای برنامه را تدوین نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.
- حضور منظم در کلاس-ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه‌های درسی)- امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-James F. McKenzie, Brad L. Neiger, Rosemary Thackeray. Planning, implementing, and evaluating health promotion programs.
- 2-CDC. (2008). Strategic Planning. Centers for Disease Control and Prevention; Division of Adolescent and School Health. USA. www.cdc.gov/healthyyouth/evaluation
- 3-Bartholomew LK, et al. Planning health promotion programs an intervention mapping approach. - 3rd ed. Published by Jossy-Bass.
- 4-Lssel, L. Michele. Health program planning and evaluation: a practical, systematic approach for community health. Jones & Bartlett Learning.
- 5-The New World of Health promotion, New program Development , Implementation and evaluation, Bernard J. Healey and Robert S. Zimmerman Jr.
- 6-Assessment and Planning in health programs, Bonni C. Hodges and Donna M. Videto.
- 7-ealth program Planning An Educational and Environmental Approach, Green & Kreutzer
- 8- Zuckerman, AM. Healthcare strategic planning. USA: Health Administration Press.

کد درس: ۱۶

نام درس: ارزشیابی برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: کسب بینش و مهارت‌های اساسی در زمینه مفاهیم، اصول رویکردها و الگوهای ارزشیابی برنامه و کاربرد آنها در برنامه‌های ارتقاء سلامت

شرح مختصر درس: در این درس فراگیران رویکردها، شاخصها و معیارهای ارزشیابی مداخلات و چارچوب ارزشیابی مداخلات در ارتقاء سلامت را فرا می‌گیرند و مهارت لازم برای ارزیابی و ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت را براساس معیارها و شاخصها انجام می‌دهند

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مفاهیم ارزشیابی در مداخلات ارتقاء سلامت
- رویکردهای ارزشیابی: رویکرد جامع، رویکرد مشارکتی، مشتری محور، برنامه گرا، تصمیم گرا و چند سطحی.....)
- برنامه ریزی ارزشیابی مداخلات ارتقاء سلامت
- مدل‌های ارزشیابی و کاربرد آن در برنامه‌های ارتقاء سلامت (مدل منطقی برنامه (LOGIC MODEL)
- مدل، RE-AIM مدل CIPP، چارچوب ارزشیابی CDC، چارچوب ارزشیابی شورای پژوهشی پزشکی، MRC، چارچوب ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت در پیشگیری از بیماریها (ONTARIO)
- کنترل کیفیت در برنامه‌های ارتقاء سلامت
- ارزشیابی اثربخشی در برنامه‌های ارتقاء سلامت
- روش شناسی در ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت
- طرحهای ارزشیابی (ارزشیابی برنامه‌های ابتکاری جامعه برای بهداشت و توسعه، ارزشیابی سیاستهای ارتقاء سلامت، ارزشیابی تکوینی، مقایسه ای و.....)
- فرا ارزشیابی برنامه‌های ارزشیابی
- انتشار یافته‌های ارزشیابی، تعارض منافع در انتشار نتایج ارزشیابی، انتشار، فرآیند سیاستگذاری، تفسیر
- موانع عملی و چالش‌ها برای ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت
- ارزشیابی کیفی در مداخلات ارتقاء سلامت مدل سازمانی در ارزشیابی، رویکردهای ارزیابی کیفی
- معیارهای ارزیابی کیفی مانند: benchmark ممیزی (Auditing) مانند: Anomaly report، Gap assessment، ممیزی داخلی، ممیزی خارجی، ممیزی ترکیبی، ممیزی مشترک، ممیزی سبز، ممیزی متا)

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

فراگیر اقدامات زیر را به صورت عملی انجام دهد.

- برنامه یک سازمان را به عنوان محیط کار عملی انتخاب نماید؛ و یکی از برنامه های ارتقاء سلامت، را در آن سازمان ارزیابی نماید.
- یافته های ارزیابی وضعیت ارتقاء سلامت را در سازمان تحلیل، و با وضعیت بهینه مقایسه نماید.
- یک طرح ارزشیابی برای یک برنامه ارتقاء دهنده سلامت پیشنهاد نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم در کلاس درس و مشارکت فعال در بحثهای گروهی، ارزشیابی فعالیتهای کلاسی، تکالیف (پروژه‌های درسی) - امتحان میان ترم و پایان ترم.
- حضور موثر در یک سازمان و ارزیابی و ارزشیابی وضعیت و برنامه های ارتقاء سلامت، استخراج یافته‌ها، قضاوت مستدل و آرایه نتایج ارزشیابی و پیشنهادات ارتقاء سلامت مبتنی برشواهد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

1-THOMAS W. VALENTE . Evaluating Health Promotion Programs. Oxford University Press, Inc.

2-Harris, Muriel J.Evaluating public and community health programs / , John Wiley & Sons, Inc. All rights reserved. Published by Jossey-Bass

3-Louise Potvin • David V. McQueen..Health Promotion Evaluation Practices in the Americas. Springer.

4-itzpatrick, Sanders, Worthen. Program Evaluation, alternative approaches and practical – guidelines. Pearson, last edition.

5-McKenzie JF, Neiger BL, Thackeray R. Planning, implementing & evaluating health promotion programs: A primer, Pearson.

6-Valente TW. Evaluating health promotion programs. Oxford University Press.

7-World Health Organization. Health promotion evaluation: recommendations to policy-makers: report of the WHO European Working Group on Health Promotion Evaluation.

8-CDC. Framework for Program Evaluation.

h <https://www.cdc.gov/eval/framework/index.htm>

9-Rootman I, editor. Evaluation in health promotion: principles and perspectives. WHO Regional Office Europe.

کد درس: ۱۷

نام درس: استراتژیهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: تعیین و بکارگیری استراتژیها و روشهای مناسب در برنامه‌های ارتقاء سلامت

شرح درس: در این درس فراگیران انواع و کاربرد استراتژیها در ارتقاء سلامت را فراگرفته و نحوه استفاده از آنها در برنامه‌های ارتقاء سلامت را کسب نمایند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

تعریف و مفهوم استراتژی در ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت

- نقش و جایگاه استراتژی در مداخلات
- استراتژیهای مطرح در کنفرانسهای ارتقاء سلامت (آلماتا، اتاوا- شانگهای) و نقش آن در سلامت جامعه
- انواع استراتژیها در ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت
- تعیین راهبردهای در فرآیند مداخلات ارتقاء سلامت
- راهبردهای سیاستگذاری بهداشت،
- راهبردهای تغییر محیط
- راهبردهای خدمات اجتماعی مرتبط با سلامت،
- راهبردهای بسیج اجتماعی و ...

جلب حمایت همه جانبه (تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهارچوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارهای جلب حمایت همه جانبه)

تولید راهبردها (بررسی متون، تفکر انتقادی - بارش افکار در گروهها ...)، ارزیابی راهبردها، تعیین ملاکهای انتخاب استراتژی مناسب، تصمیم گیری در مورد بهترین راه حلها- ملاکها و راهنماهای تدوین مداخلات ارتقاء سلامت - طراحی مداخلات ارتقاء سلامت مناسب- راهبرد برنامه ریزی برای اقدام- انجام راه حل و ارزشیابی

واسطه گری Mediating (تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهارچوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارها)

قادر سازی Enabling (تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهارچوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارها)

مسئولیت پذیری و پاسخگوئی تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهارچوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارها)

توانمندسازی: (تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهار چوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارها و موانع)

مشارکت: (تعاریف، دلائل کاربرد، عناصر اساسی، چهار چوب فکری، اصول و عوامل کلیدی، ارزشهای کلیدی و ابزارها و موانع)

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

برنامه تفصیلی کاربرد استراتژیهای ارتقاء سلامت (حد اقل دو استراتژی) برای حل یک مشکل اولویت دار سلامت در جامعه و یا یک setting خاص تدوین و ارائه نماید

حد اقل دو برنامه ارتقاء سلامت اجرا شده در ملی و یا بین المللی بررسی و کاربرد استراتژیها در آن برنامه‌ها را نقدانه تحلیل و در کلاس گزارش نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم در کلاس درس و مشارکت فعال در بحثهای گروهی، ارزشیابی فعالیتهای کلاسی، تکالیف (پروژه‌های درسی)- امتحان میان ترم و پایان ترم
- حضور موثر در یک سازمان و جلب حمایت همه جانبه یک وضعیت و برنامه ارتقاء سلامت، طراحی یک برنامه جلب حمایت همه جانبه در راستای ستینگ ارتقاء دهنده سلامت

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Green J, Tones K, Cross R, Woodall J. Health Promotion Planning & Strategies. SAGE publication. Last edition.
- 2-Egger G, Spark R, Donovan R. Health promotion strategies and Methods. Mac Graw Hill. Lastediton.
- 3-Sprechmann S, Pelton E. Advocacy tools and guidelines: Promoting policy change. Atlanta, GA: CARE. Last editon.
- 4-Scribner, S, O'Hablon, B . Advocacy Guidelines, College of Public Health Science,University of USA Lastediton.
- 5-American Public Health Association . APHA Legislative Advocacy Handbook: A Guide for Effective Public Health Advocacy, American Public health Association, Washamgton DC, USA Lastediton.
- 6-Stafford J, Mitchell H, Stoneham M, Daube M. Advocacy in action: a toolkit for public health professionals. Public Health Advocacy Institute of Western Australia: Perth. Last editon.

7-Feldesman Tucker Leifer Fidell . Advocacy Restrictions and Limitations on Federally Funded Health Centers, Feldesman Tucker Leifer Fidell LLP, Washington DC, USA

8-[http://www.nachc.org/wp-content/uploads/2015/06/REV-Questions-and-Answers-on-Health-Center-Lobbying- 7 .pdf](http://www.nachc.org/wp-content/uploads/2015/06/REV-Questions-and-Answers-on-Health-Center-Lobbying-7.pdf).

9-International Council of nurses 2008, Promoting Health – Advocacy Guide for Health Professionals, International Council of Nurses, Geneva, Switzerland. f

10.<http://www.comminit.com/global/content/promoting-health-advocacy-guide-health-professionals>

11.<http://www.phaiwa.org.au/wp-content/uploads/2015/12/PHAIWA-Advocacy-in-Action-3rd-Edition.pdf>.

12-Galer-Unti RA, Tappe MK, Lachenmayr S. Advocacy 101: Getting started in health education advocacy. Health Promotion Practice. 2004 Jul;5(3):280-8.

13.Naeve K, Fischer-Mackey J, Puri J, Bhatia R, Yegbemey RN. Evaluating advocacy.

کد درس: ۱۸

نام درس: ارتقاء سلامت اجتماع محور

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: فلسفه و رویکردهای نظری و عملی جامعه شناختی و کاربرد آنها در طراحی، اجرا و ارزشیابی مداخلات ارتقاء سلامت اجتماع محور

شرح درس: در این درس فراگیران کاربرد رویکردهای جامعه شناختی درک و در مسائل و مشکلات سلامت و تحلیل و برنامه ریزی مداخلات ارتقاء سلامت اجتماع محور بکار گیرند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- تعریف جامعه و اجتماع
- مبانی مداخلات اجتماع محور در ارتقاء سلامت
- مولفه های اجتماعی تعیین کننده سلامت (SDH)
- الگوهای رفتار فرهنگی و سازمانی در تحلیل اجتماع و جامعه
- نگرش سیستمی به فرهنگ و -فرهنگ سلامت و شاخصهای آن
- فرآیند فرهنگ سازی و اصول حاکم بر فرآیند فرهنگ سازی
- لایه های فرهنگ سلامت
- فرهنگ سازمانی (مفهوم و تعریف فرهنگ سازمانی، عوامل و اجزاء فرهنگ سازمانی، چگونگی شکل گیری و تداوم فرهنگ سازمانی)
- ارتباط جو جامعه با فرهنگ سلامت
- مقاومت اجتماعی در برابر پدیده تغییر و غلبه بر عوامل مقاوم
- رویکرد جامعه محور برای ارتقاء سلامت
- رویکردهای تعاملی در جامعه (مشارکت جامعه، ظرفیت سازی جامعه، توسعه جامعه، و.....)
- اکولوژی فرهنگی، اجتماعی سلامت و کاربرد آن مداخلات اجتماع محور
- تئوریه‌ها و مدل‌های مبتنی بر جامعه
- مدل‌های فرهنگ سلامت محور (مدل‌های توصیفی (مطالعات موردی)، مدل‌های پیش بینی (روابط علی و معلولی)
- مدل‌های تجویزی (هنجاری) موقعیت مناسب، مدل کاکس، مدل برنرز (عضو و عقاید) berends، مدل گلر (Geller) یا مدل سه وجهی فرهنگ (محیط، فرد، رفتار)، مدل کوپر (cooper)، مدل رشد یافته فرهنگ سلامت محور)
- روش‌های ارتقاء سلامت اجتماع محور:

- مراحل مختلف برنامه‌های ارتقاء سلامت اجتماع محور
- مشارکت جامعه در برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی مداخلات
- اجتماعات سالم (محله سالم، خانواده سالم ،...)
- کاربرد رویکردها و توسعه سلامت اجتماع محور
- تئوریهای توسعه جامعه در مداخلات ارتقاء سلامت جامعه محور
- بسیج افراد و منابع برای ارتقاء سلامت
- مدیریت، ابزارها و مراحل ابتکارات مبتنی بر جامعه (Community-based initiatives-CBIs)
- ارزشیابی و ابزارها در مداخلات مبتنی بر جامعه
- مداخلات جامعه محور موفق مبتنی بر شواهد

ب- رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

دانشجویان یک موضوع را انتخاب و با رویکرد اجتماع محور با استفاده و بکارگیری مونوگرافی موضوع را تحلیل نموده و مولفه‌های موثر را مشخص و در یک برنامه ارتقاء سلامت تدوین و ارائه نمایند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.

- حضور منظم در کلاس-ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه‌های درسی)- امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-E Angela Coulter). Engaging communities for health improvement: A scoping study for the Health Foundation. The Health Foundation. Last editon
- 2-Ralph J. DiClemente,Richard A. Crosby, Michelle C. Kegler.).Emerging theories in health promotion practice and research : strategies for improving public health .Last editon
- 3- Glenn Laverack...Health Promotion Practice Building Empowered Communities. Open University Press. Last editon.
- 4-Sally Guttmacher, Patricia J. Kelly, Yumary Ruiz-Janecko. Community-based health interventions : principles and applications. John Wiley & Sons. Last edition.
- 5John W. Murphy. Community-Based Interventions Philosophy and Action. Springer. Lastediton.

کد درس: ۱۹

نام درس: سمینار

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: عملی

هدف کلی درس: انجام مطالعه مستقل در مباحث روز و مهم آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
بکارگیری تفکر انتقادی و مرور تحلیل متون علمی

شرح درس: در این درس عملی فراگیران بطور مستقل روی یکی از مباحث و موضوعات مهم و به روز آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت مطالعه جامعی نموده و نتیجه مطالعات خود را در قالب یک طرح تحلیلی و انتقادی بصورت گزارش کتبی و نیز شفاهی ارائه می نمایند.

رنوس مطالب: (۳۴ ساعت عملی)

یکی از مباحث و موضوعات مهم و به روز آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- حضور منظم در کلاس، ارزشیابی فعالیت های کلاسی، تکالیف (پروژه درسی)

کد درس: ۲۰۰

نام درس: کارورزی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس: کسب مهارت‌های عملی برای تحلیل وضعیت، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های ارتقاء سلامت (مقیاس محدود) در عرصه‌های ارائه خدمات حرفه‌ای

شرح درس: در این درس، کارورز در حد اقل یکی از عرصه‌های ارائه خدمات حرفه‌ای حضور می‌یابد و به تحلیل وضعیت شامل نیازسنجی و تحلیل نقادانه برنامه‌های اجرا شده، حتی الامکان مشارکت در اجرای برنامه‌های موجود، تدوین، اجرا، و ارزشیابی یک برنامه ارتقاء سلامت در مقیاس محدود می‌پردازد. در نهایت دانشجو باید به تهیه و ارائه گزارش همراه با مستندات در قالب کارپوشه بنماید

رنوس مطالب: (۶۸ ساعت کارورزی)

- حضور در فیلد (حد اقل یک فیلد)
- ارتباط و حمایت طلبی در سازمان
- تحلیل وضعیت شامل نیازسنجی و تحلیل نقادانه برنامه‌های اجرا شده
- مشارکت در اجرای برنامه‌های موجود
- تدوین یک برنامه ارتقاء سلامت با همکاری ذینفعان در آن فیلد
- اجراء پایش و ثبت مستندات کار
- تهیه و ارائه گزارش کار در قالب کارپوشه
- ثبت گزارش کار در کارپوشه دوره
- فعالیت در یکی از موارد زیر صورت پذیرد
- در واحدهای ستادی و مراکز/ پژوهشکده‌های تحقیقاتی وابسته به معاونت‌های مختلف دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز بهداشتی درمانی
- مراکز خدمات و مشاوره آموزش و ارتقاء سلامت
- ستاد بهداشت مدراس، وزارت آموزش و پرورش (کشور، استانها)
- صدا و سیما
- معاونت فرهنگی، اجتماعی شهرداری‌ها
- مراکز بهداشت درمانی وابسته به وزارتخانه‌ها و مؤسسات اقتصادی اجتماعی بزرگ
- محیط‌های کار و صنعت (شامل تشکیلات مرتبط با بهداشت، درمان و HSE)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم در کارورزی - ارزشیابی پروژه و گزارش کارورزی

کد درس: ۲۱

نام درس: پایان نامه

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳۰ واحد

نوع واحد: -

هدف کلی درس: طراحی و اجرای یک مطالعه جامع مرتبط با ارتقاء سلامت و ارزشیابی و انتشار نتایج

شرح درس و رئوس مطالب:

دانشجو باید مطابق آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی یک تحقیق جامع یا ویژگی‌های زیر انجام دهد:

در راستای حل یکی از نیازهای اساسی کشور باشد.

- روش کار برخاسته از دانش و نظریه‌های تخصصی ارتقاء سلامت باشد.
- مطالعه از نوآوری و رویکرد خلاقانه برخوردار باشد.
- شایستگی و تواناییهای لازم حرفه‌ای را در آن موضوع مورد مطالعه کسب نماید.
- دستاوردهای مطالعه برابر ضوابط قابل انتشار در مجلات علمی تخصصی مرتبط باشد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

مطابق مفاد آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

کد درس: ۲۲

نام درس: محیط‌های ارتقاء دهنده سلامت

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: یادگیری مبانی فلسفی، رویکردها و اصول برنامه‌ریزی و اعتبار بخشی برنامه‌های ارتقاء سلامت محیط محور و تحلیل نقادانه آنها

شرح درس: در این درس فراگیر مبانی، فلسفه تاریخچه، ویژگیها و شاخصهای یک محیط ارتقاء دهنده سلامت یا رویکرد نقادانه می‌آموزد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مبانی فلسفی و تاریخچه ارتقاء سلامت محیط محور
- ویژگیها، مزایا و چالشهای ارتقاء سلامت محیط محور
- اصول برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت محیط محور
- رویکرد سیستمی به ارتقاء سلامت محیط محور
- مدرسه ارتقاء دهنده سلامت
- استانداردها، شاخصها و نشانگرهای مدرسه ارتقاء دهنده سلامت
- بیمارستان ارتقاء دهنده سلامت
- استانداردها، شاخصها و نشانگرهای بیمارستان ارتقاء دهنده سلامت
- محیط کار ارتقاء دهنده سلامت
- استانداردها، شاخصها و نشانگرهای محیط کار ارتقاء دهنده سلامت
- دانشگاه ارتقاء دهنده سلامت
- استانداردها، شاخصها و نشانگرهای دانشگاه ارتقاء دهنده سلامت
- زندان‌های ارتقاء دهنده سلامت
- استانداردها، شاخصها و نشانگرهای زندانهای ارتقاء دهنده سلامت
- مرور نقادانه تجارب ایران و جهان در زمینه محیطهای ارتقاء دهنده سلامت

ب- رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

فراگیر اقدامات زیر را به صورت عملی انجام دهد.

یک سازمان را به عنوان محیط ارتقاء دهنده سلامت انتخاب نماید و با استفاده از یکی از چک لیستهای استاندارد ارزیابی و وضعیت آن ارزیابی و تحلیل نماید

یک برنامه بهبود برای دستیابی به محیط ارتقاء دهنده سلامت برای سازمان تدوین و در کلاس ارائه نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم در کلاس درس و مشارکت فعال در بحث‌های گروهی، امتحان میان ترم و پایان ترم.
- حضور موثر در یک سازمان و ارزیابی وضعیت ارتقاء سلامت در محیط کار، قابلیت برقراری ارتباط سازمانی موثر با کارکنان و مدیران سازمان، ارزیابی دقیق و استخراج یافته‌ها، قضاوت مستدل و آرایه برنامه پیشنهادی ارتقاء سلامت مبتنی بر شواهد.

منابع اصلی درس: (چاپ آخر)

- 1-Scriven A, Hodgins M. Health Promotion Settings, Principles and Practice. SAGE. Last edition.
- Fertman C. I. Workplace Health Promotion Programs; Planning, Implamentation and Evaluation. Jossey – BASS (2015). Last edition.
- 2-Aggleton P, Dennison C, Warwick I. Promoting Health and Well-being through Schools. Routledge. Last edition.
- 3-Carl I. Fertman. Workplace health promotion programs : planning, implementation, and evaluation. John Wiley & Sons. Last edition.
- 4-WHO. (2005). Health promotion in hospital, evidence and quality management. World Health Organization.
- 5-WHO. (2007). The International Network of Health Promoting Hospitals and Health Services: Integrating health promotion into hospitals and health services; Concept, framework and organization. WHO Regional Office for Europe .
- 6-WHO. (2006). Implementing health promotion in hospitals: Manual and self-assessment forms. Edited by: Oliver Groene. WHO Regional Office for Europe .

هدف کلی درس: تبیین مسائل سلامت در جمعیت شهری و روستائی با رویکردی بوم شناختی و کسب توانمندی برای کاربرد رویکردها و نظریه های ارتقاء سلامت برای مشارکت و یا ایفای نقش فعال در زمینه توسعه سلامت جمعیت شهری و روستائی

شرح مختصر درس: در این درس دانشجو در طی فرآیند آموزشی و یادگیری تعاملی و فعال به مطالعه تحلیلی متون علمی مرتبط با شهرنشینی و روستا نشینی روندهای جمعیتی آن در ایران و جهان، مسایل سلامت در شهرها و روستاها و بررسی چالش ها، الگوها و تجارب ارتقاء سلامت در شهرها و روستاها می پردازد. اهمیت رویکردهای اجتماعی-بوم شناختی و بین رشته ای در سیاستگذاری و برنامه ریزی ارتقاء سلامت جمعیت شهری و روستائی را واکاوی می نماید، و در نهایت برنامه ای مشتمل بر راهکارهای عملی برای ارتقاء سلامت در شهرها و یا روستاها به صورت مسئله-محور ارائه می کند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- سلامت شهری و روستائی از منظر کلی (جمعیت شناختی اپیدمیولوژی اجتماعی و ...)
- جهانی شدن / جهانی سازی و سلامت در شهرها و روستاها
- شهرنشینی از لحاظ جمعیت شناختی در کشورهای در حال توسعه
- مهاجرت، شهرنشینی و چالشهای سلامت
- رویکرد بار بیماریها در اندازه گیری سلامت جمعیت شهری
- تغییرات اقلیمی و سلامت در شهرها و روستاها
- اکولوژی شهری و روستائی (مناسبات اجتماعی و ساخت، قضا و فرهنگ و.....)
- شهرنشینی و بیماریهای عفونی
- اپیدمی های جدید در شهرها
- آسیبهای اجتماعی در شهرها و روستاها
- حاشیه نشینی
- بلایا و تاثیرات آنها در محیطهای شهری
- حمل و نقل و مشکلات ترافیکی در شهرها (حمل و نقل و سلامت)
- چالشها، نظامها و الگوهای ارائه خدمات و ارتقاء سلامت؛ شامل سلامت الکترونیک

- شهر سالم: روستای سالم رویکردها، استراتژیها، الگوها
- میلمن شهری، پارکها و فضاهای عمومی در شهرها
- چهارچوب های بین رشته ای در پژوهش و عملکرد روی سلامت در شهرها و روستاها
- رویکردهای اجتماعی- بوم شناختی در تحلیل مسایل سلامت و برنامه‌ریزی ارتقاء سلامت در شهرها و روستاها
- مرور نقادانه‌ی برنامه‌ها و مداخلات ارتقاء سلامت مسئله- محور و یا مبتنی بر جمعیت های خاص در شهرها

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

دانشجو بایستی از طریق بررسی منابع علمی و سازمانی حداقل یک مسئله مهم سلامت و یا گروه جمعیتی آسیب پذیر را انتخاب نماید. سپس با استفاده از رویکردها والگوهای ارتقاء سلامت شهری و روستائی نسبت تجزیه و تحلیل آن اقدام نماید

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.

- حضور منظم در کلاس- ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه های درسی)- امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1- David Vlahov, Jo Ivey Boufford, Clarence E. Pearson, Laurie Norris. Urban Health: Global Perspectives. Jossey-Bass. Last edition.
- 2- Nicholas Freudenberg, Susan Klitzman, Susan Saegert. Urban health and society: interdisciplinary approaches to research and practice. John Wiley & Sons. Last edition.
- 3-Alexander Kramer, Md. Mobarak Hossain Khan, Frauke Kraas. Health in Megacities and Urban Areas. Springer Heidelberg Dordrecht. Last edition.
- 4- Corburn, Jason. Toward the healthy city : people, places, and the politics of urban planning. Massachusetts Institute of Technology.

کد درس: ۲۴

نام درس: ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: توانمندسازی فراگیران در نقد و ارزشیابی وضعیت موجود و برنامه‌های ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان

شرح مختصر درس: آشنایی فراگیران با درک مفاهیم سلامت نوجوانان و جوانان و با تحلیل وضعیت موجود قادر به طراحی، اجراء و ارزشیابی برنامه‌های جامع ارتقاء سلامت نوجوانان، جوانان در سطوح مختلف فردی و سازمانی گردد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- تعاریف و مفاهیم ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان
- اهمیت و ضرورت ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان و نقش آن در سلامت جامعه
- بررسی وضعیت سلامت نوجوانان و جوانان در ایران و جهان
- مشکلات و مسایل شایع نوجوانان و جوانان در ایران
- آسیبهای اجتماعی و اقتصادی در سطح کشور های در حال توسعه و پیشرفته و تاثیر آن در سلامت نوجوانان و جوانان
- عوامل تهدیدکننده سلامت نوجوانان و جوانان: اعتیاد و روان گردانها، خودکشی، خشونت، فرار از خانه، کودکان کار، الکلیسم، آسیبهای نوپدید و....
- بررسی نقش سیاستگذاری‌ها در ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان
- نقش خانواده و جامعه در ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان
- بررسی و نقد برنامه‌های جامع ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان در سطح ملی و بین المللی
- اصول توانمند سازی نوجوانان و جوانان
- راهکارهای موثر برای ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان
- نقش سازمانهای دولتی و غیر دولتی در ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان
- اصول برنامه‌ریزی جامع (طراحی، اجرا و ارزشیابی) در ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

در این بخش دانشجو فعالیت های عملی زیر را انجام دهد.

مراجعه به یکی مراکز آموزشی (مدارس، دانشگاهها یا سطح جامعه و یا محیط کار) به بررسی و تحلیل نیازها، برنامه‌ها، و خدمات سلامت توجوانان و جوانان می پردازد. همچنین یک برنامه آموزشی را برای گروهی از این جمعیت اجرا، ارزشیابی و گزارش نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.

- حضور منظم در کلاس-ارزشیابی فعالیتهای کلاسی-تکالیف (پروژه های درسی)

منابع اصلی درس:(آخرین چاپ)

- 1-Gullotta T P, Plant R W, Evans M A. Handbook of Adolescent Behavioral Problems, Evidence-Based Approaches to Prevention and Treatment. Springer. Last edition.
- 2-Breinbauer, Cecilia. Youth: Choices and Change. Promoting Healthy Behaviors in Adolescents. PAN AMERICAN HEALTH ORGANIZATION. Last edition.

کد درس: ۲۵

نام درس: جامعه‌شناسی ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل

شرح مختصر درس: در این درس، فراگیران درک و کاربرد نظریه‌ها و الگوهای مطالعه رفتار در برنامه‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و تحلیل نقادانه آن در پژوهش و عمل بکار می‌گیرند. و توان تحلیل الگوها در برنامه‌ریزی مداخلات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت را خواهند داشت.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفاهیم و رویکردهای جامعه‌شناسی ارتقاء سلامت
- اصول و مبانی جامعه‌شناسی ارتقاء سلامت
- زمینه حقوق اساسی ارتقاء سلامت
- نقدهای اجتماعی-سیاسی به ارتقاء سلامت
- تاثیر بافت اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و محیطی در شکل‌گیری راهبردهای ارتقاء سلامت
- عدالت اجتماعی و ارتقاء سلامت
- توسعه و ارتقاء سلامت
- توسعه سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و سلامت
- توسعه فرهنگی و ارتقاء سلامت
- توسعه و توانمندسازی اجتماعی
- مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر بر اتخاذ سیاست‌های سلامت
- روشهای کاربردی جامعه‌شناسی ارتقاء سلامت.
- مولفه‌های توسعه پایدار و سلامت (سلامت مطلوب و رفاه، آموزش با کیفیت، عدالت جنسیتی، شغل شرافتمندانه و رشد اقتصادی، کاهش نابرابری، عدالت اجتماعی و نهاد‌های توانمند).
- مناسبات اجتماعی و ارتقاء سلامت
- دیدگاه جامعه‌شناختی در ارتقاء سلامت
- ارتباط فرهنگ و ارتقاء سلامت
- نقش اجتماعی و ارتقاء سلامت
- شکل‌دهی فرهنگ در ارتقاء سلامت

- تئوری‌های اجتماعی و ارتقاء سلامت
- نظریه‌های جامعه‌شناختی و کاربرد آنها در تغییر فرهنگ سلامت
- کسب توانائی لازم برای شناسائی، تحلیل و مستندسازی رفتارهای اجتماعی و ارتقاء سلامت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارزشیابی دانشجو یا ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.

- حضور منظم در کلاس - ارزشیابی فعالیت‌های کلاسی - تکالیف (پروژه‌های درسی) - امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Robin Bunton, Sarah Nettleton and Roger Burrows. The sociology of health promotion Critical analyses of consumption, lifestyle and risk. Routledge. Last edition.
- 2-Fritz.J.M. Community Intervention, Clinical Sociology perspectives. Spinger.
- 3-Bunton.R, Nettleton and Burrows.R, The Sociology of Health Promotion. Last edition.

کد درس: ۲۶

نام درس: کاربرد رسانه در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: تبیین و تحلیل نقش رسانه در سلامت جامعه و کسب و مهارت در طراحی، تولید و ارزشیابی مواد رسانه ای برای مقاصد ارتقاء سلامت در جامعه

شرح درس: در این درس فراگیران با درک تجزیه، تحلیل محتوا و تاثیر آن در سلامت قادر به تبیین و تحلیل رسانه و مهارت آموزی در طراحی، تولید و ارزشیابی مواد رسانه ای برای مقاصد ارتقاء سلامت در جامعه نائل می گردند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- نقش رسانه در جامعه - نقش رسانه در شکل دهی دانش، نگرش و رفتار فرد و جامعه
- نقش و کاربردهای رسانه‌ها در برنامه های ارتقاء سلامت
- استانداردهای تولید و ارزشیابی رسانه
- تکنولوژیهای مدرن ارتباطی و رسانه های جدید (وب، PTV، شبکه های اجتماعی و)
- تجزیه تحلیل محتوی و تأثیر رسانه بر سلامت
- فرایند تولید رسانه (انتخاب رسانه - طراحی)
- تحلیل محتوی با رویکرد کمی در پیام های منتشره از طریق رسانه
- انتخاب رسانه مبتنی بر اصول (محتوای آموزشی، مخاطب شناسی، فرهنگی اجتماعی و)
- رسانه و گروههای جمعیتی کم در دسترس
- استراتژی مناسب در تهیه رسانه
- اصول ارزشیابی رسانه‌های ارتقاءدهنده سلامت (پیش آزمون و اثر بخشی)
- عوامل مؤثر بر موفقیت بکارگیری رسانه‌ها در ارتقاء سلامت
- سواد رسانه و سلامت
- مهارت های مشارکت در گروههای تولید رسانه
- رسانه و بازاریابی ارتقاء سلامت
- رابطه بین رسانه با نظامهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی
- فرآیندهای مؤثر بر رسانه های الکترونیک و دیجیتال
- رسانه‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در حوزه سلامت
- نقش بازی های رایانه ای و ویدئویی و تلفن های هوشمند و دیجیتال در ارتقاء سلامت

- وب سایت: فهم فضای وب و ارزیابی وب سایت های سلامت
- مداخلات سلامت محور در فضای مجازی
- تحلیل نقادانه پژوهشها و مداخلات رسانه محور در ارتقاء سلامت جامعه

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

در این بخش دانشجو فعالیت های عملی زیر را انجام دهد.

- با انتخاب مشکل بهداشتی مراحل تولید و بکارگیری یک رسانه مناسب را انجام دهد و سپس با تجزیه و تحلیل نتایج را در کلاس گزارش دهد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم در کلاس
- ارزشیابی فعالیت های کلاسی
- تکالیف (پروژه های درسی)
- امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Potter WJ. Media literacy: Sage Publications; Lastedition.
- 2-Brunner C, Tally W. The new media literacy handbook: An educator's guide to bringing new media into the classroom: Doubleday; Lastedition.
- 3-Creeber G, Martin R. Digital Culture: Understanding New Media: Understanding New Media: McGraw-Hill Education (UK); ; Lastedition.
- 4-Lakovidis I, Wilson P, Healy JC. E-health: current situation and examples of implemented and beneficial e-health applications: Ios Press; ; Lastedition.
- 5-Albarran AB, Chan-Olmsted SM, Wirth MO. Handbook of media management and economics: Routledge; Lastedition.
- 6-Doak.C.C, Doak L.G, Root.J.H. Teaching Patients with low Literacy Skills. L.B.Lippincott.

کد درس: ۲۷

نام درس: ارتقاء سلامت سالمندان

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

اهداف کلی درس: شناخت ویژگیهای سالمندان، تحلیل مسایل سلامت و اجتماعی سالمندان، مرور نقادانه سیاستها و راهبردهای ارتقاء سلامت سالمندان و کسب توانمندی برای ارائه برنامه و مشارکت فعال در سیاستگذاریهای ارتقاء سلامت سالمندان در جامعه

- آشنایی فراگیر با تعاریف و مفاهیم سالمندی
- آشنایی فراگیر با نظریه‌های سالمندی و سالمندی سالم
- آشنایی فراگیر با عوارض جسمی، روانی، اجتماعی، اقتصادی سالمندی
- آشنایی فراگیر با روشهای کاهش عوارض سالمندی و ارتقاء سلامت سالمندان

شرح درس: در این درس، فراگیران فرایند تحولی سالمند شدن و ویژگیهای سالمندان را از ابعاد زیست شناختی، فیزیولوژیک، سلامت، روانشناختی و جامعه شناختی می‌آموزند، مشکلات شایع سلامت در سالمندی را با رویکردی اجتماعی بوم شناختی تحلیل می‌نمایند، برنامه‌ها و راهبردهای ارتقاء سلامت در ایران و جهان را بررسی و نقادانه مطالعه می‌کنند و در نهایت راهکارها و برنامه‌هایی برای ارتقاء سلامت سالمندان مبتنی بر نظریه‌ها و راهبردهای ارتقاء سلامت ارائه می‌نمایند.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- تعریف سالمند سالم
- جمعیت‌شناسی و اپیدمیولوژی سالمندی
- شاخص سالمندان از زوایای بیولوژیک، فیزیولوژیک، سلامت، جامعه شناختی و روانشناختی
- شناخت و تحلیل اجتماعی- بوم شناختی مشکلات مرتبط با سلامت و کیفیت زندگی در سالمندان
- اصول یادگیری و ارتباط با سالمندان
- مرور سیاستها، برنامه‌ها و استراتژیهای ارتقاء سلامت سالمندان در ایران و جهان
- سبک زندگی (شادکامی، امید و.....)
- حمایت و مشارکت اجتماعی
- برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت مسئله محور در سالمندان
- سلامت روان
- سرطان
- قلبی عروقی

- انزوای اجتماعی
- سالمند آزاری
- سالمندی فعال و موفق
- برنامه‌های ارتقاء سلامت سالمندان اجتماع محور
- شهر دوستدار سالمند
- کلینیک و بیمارستان دوستدار سالمند
- مراکز ارائه خدمات سالمندان
- ملاحظات اخلاقی و قانونی در کار با سالمندان

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

در این بخش دانشجویان فعالیت‌های عملی زیر را انجام دهد.

- مراجعه به یکی از مراکز سالمندی و تحلیل مشکلات و اولویت بندی
- طراحی برنامه بر اساس اصول آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- اجرای برنامه
- تحلیل و گزارش در کلاس

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

ارزشیابی دانشجویان با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.

- حضور منظم در کلاس-ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه‌های درسی)- امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Leslie A. Morgan, Suzanne R. Kunkel. Aging, society, and the life course / Springer Publishing Company, Last edition.
- 2-David Haber. Health promotion and aging : practical applications for health professionals. Springer Publishing. Last edition.
- 3-Nancy Hooyman, H. Asuman Kiyak, Kevin Kawamoto. Aging matters : an introduction to social gerontology. Pearson Education. Last edition.
- 4-World Health Organization. . Global strategy and action plan on ageing and health, Department of Ageing and Life.

کد درس: ۲۸

نام درس: ارتقاء سلامت زنان

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱/۵ واحد نظری) - (۰/۵ واحد عملی)

هدف کلی درس: تبیین سلامت زنان از ابعاد مختلف و تحلیل برنامه‌های ارتقاء سلامت زنان در جامعه

شرح درس: در این درس، فراگیران به تبیین سلامت زنان از ابعاد و دیدگاه‌های مختلف پرداخته و مشکلات شایع در این جمعیت را بررسی سپس به مرور نقادانه برنامه‌ها و استراتژیهای ارتقاء سلامت زنان در ایران و جهان می‌پردازند

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- اهمیت سلامت زنان در ارتقاء سلامت و توسعه پایدار
- اپیدمیولوژی سلامت زنان و مشکلات شایع (شاخصها، گروههای جمعیتی زنان و.....)
- ابعاد و عوامل موثر بر ارتقاء سلامت زنان:
- فیزیولوژیک
- فرهنگی
- اقتصادی
- اجتماعی
- سیاسی و..
- ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در برنامه‌های ارتقاء سلامت زنان
- آسیب شناسی سلامت زنان (آزار و خشونت علیه زنان،.....)
- بهداشت باروری و سلامت جنسی (سلامت دختران نوجوان و جوان، زنان بزرگسالان و سالمند)
- برنامه‌های توانمندسازی زنان در خانواده و جامعه
- اهداف توسعه هزاره سوم و سلامت زنان
- سیاست‌ها و استراتژیهای ارتقاء سلامت در ایران و جهان
- جایگاه زن در اسلام و آموزه‌های دینی در ارتقاء سلامت زنان با تاکید بر سلامت اجتماعی آنها
- برنامه‌های نظام ارائه خدمات بهداشتی درمانی برای ارتقاء سلامت زنان
- تجارب موفق ملی و جهانی در ارتقاء سلامت زنان

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

در این بخش دانشجو فعالیت های عملی زیر را انجام دهد

- مراجعه به یکی مراکز بهداشتی درمانی و یا محیط کار جهت بررسی یکی از مشکلات سلامت زنان را مطالعه نماید و پس با نقد و تحلیل در کلاس گزارش نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجو :

- ارزشیابی دانشجو با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود.
- حضور منظم در کلاس - ارزشیابی فعالیتهای کلاسی - تکالیف (پروژه های درسی) - امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

1. <http://www.who.int/topics/reproductive health/en>.
2. Amy O. Tsui, Judith N. Wasserheit, and John G. Haaga, Reproductive Health in Developing Countries: Expanding Dimensions, Building Solutions , Reproductive health Journal
Ruby T.Senie. Epidemiology of womens Health, Jones & Bartlett Learning.

کد درس: ۲۹

نام درس: روان‌سنجی ابزارهای آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (۱ واحد نظری) - (۱ واحد عملی)

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

هدف کلی درس: درک و تحلیل مفاهیم نظری ادراکی مرتبط با یک رفتار، مفهوم سازی و رواسازی آن که قابلیت کاربرد در مطالعات داشته باشد

شرح درس: فراگیر قادر به درک مفاهیم و مراحل روانسنجی مقیاسهای ادراکی شود و بتواند یک مفهوم ادراکی را تبدیل یک مقیاس قابل سنجش و کاربردی در مطالعات ارتقاء سلامت نماید

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- مقدمه، شخصیت و شناخت، مقیاسهای ادراکی
- تاریخچه و تعریف روانسنجی
- انواع ابزارها
- حیطه‌های مربوط به ابزارها
- روشهای تولید گویه‌ها:
- مفهوم سازی، تعریف سازه، ابعاد سازه، شناسایی ویژگیهای سازه بر اساس متون و روش دلفی ویا بارش فکری، تولید گویه‌های مناسب برای سازه‌ها
- تبدیل گویه‌های مرتبط یا سازه به ابزار قابل سنجش
- تطابق فرهنگی استاندارد (ترجمه، باز ترجمه، تعیین شاخص‌های نسبت روایی و محتوی، روش دلفی ویا بارش فکری)
- روایی صوری در گروه هدف
- تحلیل مقیاس و گویه‌ها (چولگی، میانگین، پخی، اثر کف و سقف و)
- پایایی مقیاس
- تحلیل عاملی اکتشافی
- تحلیل‌های رگرسیونی
- تحلیل عاملی تأییدی
- روایی پیش‌بین، روایی همزمان، روایی همگرا

ب: رئوس مطالب: (۳۴ ساعت عملی)

تدوین یک مقیاس ادراکی مبتنی بر رویکرد روانسنجی که مراحل آن در سر فصل ذکر گردیده است این یک فعالیت کلاسی می باشد که همزمان با تدریس مبانی نظری در هر گام اجرا می گردد و در کلاس ارائه می نماید.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

ارزشیابی دانشجوی با ترکیبی از روشهای زیر خواهد بود:

- حضور منظم در کلاس - ارزشیابی فعالیت‌های کلاسی - تکالیف (پروژه های درسی) - امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- 1-Measurement in Health Behavior, Lorio,CKD. Jossey Bass Last Publised.
2. Kenan A. Pituch and Stevens.J.P. Sca Develop RuBert.F.Devi, Applied Multivsrilate Statiscs for the Social sciences.
- 2-Aslakson, R., Dy, S.M., Wilson, R.F., Waldfogel, J.M., Zhang, A., Isenberg, S.R., Blair, A., Sixon, J. and Robinson, K.A. Assessment tools for palliative care.
- 3-Committee on Psychological Testing, I.V., 2015. Psychological Testing in the Service of Disability Determination. National Academies Press (US).
- 4-Kline, Paul. Handbook of psychological testing. Routledge.
- 5.Kline T. Psychological testing: A practical approach to design and evaluation. Sage.
- 6.Groth-Marnat G. Handbook of psychological assessment. John Wiley & Sons.
- 7-Suzuki LA, Ponterotto JG, editors. Handbook of multicultural assessment: Clinical, psychological, and educational applications. John Wiley & Sons.
- 8-Reynolds CR, Livingston RB. Mastering modern psychological testing: Theory and methods. -Pearson Education.

فصل چهارم

استانداردهای برنامه

استانداردهای برنامه آموزشی :

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرآیند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاههای اختصاصی، عرصه‌های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه‌های آموزشی خارج دپارتمان دوره های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیتها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آنها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهشهای مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است که منابع اصلی درس؛ آخرین چاپی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

* ضروری است، محتوای برنامه کلاسهای نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانسهای درون گروهی، سمینارها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسمهای اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیپارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابیها، گواهی‌های فعالیتهای آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنامه‌ی (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارتهای مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنامه خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- * ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- * ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروههای آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش‌بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.
- * ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاکهای مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

ارزشیابی برنامه:

(Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

پس از اجرای یک ترم از برنامه بازنگری شده با استفاده از فرم الگوی ارزشیابی سیپ CIPP برنامه مورد ارزشیابی قرار خواهد گرفت

این الگو مبتنی بر بافت یا موقعیت (Context)، درون داد (Input)، فرایند (Process) و فرآورده (Product) بدست آمده است.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد.

۱- گذشت 2 سال از اجرای برنامه به صورت کامل.

۲- تغییرات عمده فناوری و رویکرد های سازمان جهانی بهداشت که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند.

۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه در وزارت متبوع

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:

★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:

★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:

★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:

★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:

معیار:

۷۵ درصد به بالا

۷۵ درصد به بالا

۷۵ درصد به بالا

طبق نظر ارزیابان

طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل بازنگری شده استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و دبیرخانه علوم پایه و سایر اعضای هیات علمی هستند.

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران

درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه

طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه

بازنگری در قسمتهای مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی

برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:
- ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
- ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
- ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
- ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
- ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
- ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
- ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
- ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
- ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
- ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
- ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
- ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
- ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
- ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
- ۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
- ۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
- ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛

- ۴-۱-۲) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
- ۵-۱-۲) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
- ۶-۱-۲) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۷-۱-۲) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد؛
- ۱-۲-۲) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۱-۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛
- ۱-۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛
- ۱-۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛
- ۴-۱-۳) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۵-۱-۳) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۳-۲) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛
- ۲-۳-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۱-۴) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

- ۴-۲) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
- ۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛
- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛
- ۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.
- در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه‌ی حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
- چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

ضمیمه شماره ۲

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان

در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی* باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شأن حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقا الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشكل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- رویوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- ۲- رویوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های رویوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- رویوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده تا متعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به رویوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل ممنوع می باشد.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط‌های آموزشی علوم علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن‌ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن‌ها با لاک و برچسب‌های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن‌های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می‌باشد.